

V dnešnom čísle na 12 stranách: ● Historické organy - bohatstvo národa ● Jubilujúci Slovenský filharmonický zbor ● Začali sa Bratislavské hudobné slávnosti '96 ● 25 rokov OPUS-u ● CD recenzie ● informácie ● INFOJAZ ● Servis HŽ ●

Hudobný život '96

ROČÍK XXVIII.

8 Sk

9. 10. 1996

18

Rozhlasové jubileum

Ak sme v 16. čísle nášho časopisu na tomto mieste uviedli podstatnú časť úvahy prof. J. Kresánka, ktorú na margo významu a spoločenskej funkcie rozhlasu napísal v roku 1959, tak to nebolo náhodou, ale zámerne. Chceli sme poukázať na trvalý a veľmi dôležitý aspekt významu a poslania tohto média pri šírení hudobného umenia nielen v dobe jeho rozvoja, ale aj dnes, v technicky vyspelejšej mediálnej ére. Je pochopiteľné, že pokrok sa zastaviť nedá, že takmer rok čo rok sa zoznámujeme s novými reprodukčnými prístrojmi a stávame sa účastníkmi skromných, ale aj bombastických mediálnych rituálov (krstiny CD, grammy etc.), ktoré na jednej strane dokazujú spoločenskú potrebu (ale aj potrebu) hudby a na strane druhej, potvrdzujú existenciu čoraz väčšej autonómie jednotlivých druhov a žánrov hudby. Myšlienky prof. Kresánka sme uviedli práve preto, že i napriek mnohým teoretickým, vedeckým i osvetovým nadšeným prognózam, že zábané hudobné žánre, ktorými je rozhlas presýtený, sú akýmsi predstupňom k pochopeniu tzv. vážnej hudby, boli reálne. Jeho tvrdenie, vyslovené takmer pred polstoročím, že hudobnú výchovu nemôže obstaráť rozhlas a že nemôže nahradiť učiteľa a hudobnú výchovu v škole, nebolo a zrejme ani nebude vyvrátené.

Samozrejme rozhlas mal a má inú funkciu, ktorú si plnil vždy od prajnosti doby k hudobnému umeniu. A preto by bolo potrebné venovať mu väčšiu a fundovanejšiu analýzu. V týchto dňoch (2. októbra) Slovenský rozhlas oslávil 70. výročie svojej existencie. Uskutočnili sa tlačové konferencie, údaje vyjde knižná publikácia, vo foyeri SR bola otvorená výstava o rozhlasovom vydavateľstve vydalo 2 DC nahrávky (jednu s prof. E. Rajterom a druhú s R. Stankovským). Výstava na dobrej, názornej a grafickej úrovni poukazuje hlavne na technický rozvoj rozhlasu a akcentuje predovšetkým spravodajské a literárne programy (ako vždy). Hudobné vysielanie na tejto výstave na menšej ploche zdôrazňuje skôr históriu hudobného vysielania ako živú súčasnosť posledných 20-30 rokov, ktoré sú pre profil hudobného rozhlasu rozhodujúce. Samozrejme 70. výročie Slovenského rozhlasu je veľmi dôležitou kultúrno-spoločenskou udalosťou, ved napokon po celé toto obdobie bol naozaj najvýznamnejším producentom hudby na Slovensku. Avšak dnes už nejednáme iba jeden rozhlas. Je ich viacero a veľmi rýchlo sa rozmnožujú... Na mieste je otázka, ktorým smerom. Ved aj v rámci Slovenského rozhlasu jestvujú rôzne druhy hudby. Ak sa dnes započítate do rôznych rozhlasových staníc, zistíte, že sedemdesiatročná história rozhlasu, jeho skúsenosti - dobré i zlé - alebo jeho prednosti sa mnohých ani nedotkli. Nehovorím to preto, aby napodobňovali štátny rozhlas. Práve naopak, aby boli jeho tvorivým protipólom. Žiaľ, skutočnosť sa mi začína ukazovať tak, že tí, ktorí rozhodujú o rozhlasových licenciách prejavujú málo vkusu, zodpovednosti a teoretického myslenia, že idú ľahšou cestou tzv. trhového mechanizmu, bez nárokov na kvalitu, hodnotu a kvalitu vysielanej produkcie, ktorú nevytvárajú tvorivým procesom, ale iba mechanickou reprodukciou hotových, hlavne importovaných nosičov hudby.

Myslím si však, že i napriek akýmkoľvek transformáciám rozhlas zostane vždy rozhlasom. Jeho význam porastie vždy od hodnoty obsahu jeho programu, od spôsobu šírenia hudobnej kultúry resp. aj nekultúry, gýča a neviem čo ešte. Ale o tom, čo je v rozhlase dobré a čo nie, o tom si v demokratických podmienkach môže každý myslieť čo chce. A to je jediná vec, ktorú v roku 1959 nikto nemohol vedieť...

MARIÁN JURÍK

Po V. medzinárodnom festivale Slovenské historické organy

Spolok koncertných umelcov pri Slovenskej hudobnej únii za podpory MK SR v spolupráci s Nadáciou Cyrila a Metoda pripravili festival, ktorého malé 5-ročné jubileum nie je ani na okamih zanedbateľné. Od začiatku existencie plnil niekoľko dôležitých úloh. Oboznamoval slovenskú verejnosť a zahraničných umelcov s ojedinelými nástrojmi, poukazoval na rozpor v hodnote týchto nástrojov a starostlivosti o ne, podnecoval a hľadal prostriedky na ich rekonštrukciu. Podarilo sa odhaliť niekoľko desiatok nástrojov na celom území Slovenska, ktoré zazneli v plnej kráse výkonmi profesionálnych umelcov. Teda úlohy, ktoré presahujú bežný rámec festivalov sa podarilo naplniť (naviac z roka na rok opäť v stiesnenejších podmienkach), treba oceniť výsledky pôsobenia doterajších tvorcov a spoluorganizátorov tohto ojedinelého podujatia a splnenie nárokov na profesionálnu úroveň aj v tomto roku.

Slovenské historické organy sú bohatstvom nášho národa. Výrečné svedectvo o tom podáva kniha Otmara Gergelyiho a Karola Wurma, ktorá v roku 1982 vyšla v OPUS-e. O tom, ako by sa táto kniha zišla dnes, netreba osobitne hovoriť...

Organy MARTINA ŠAŠKU koncertne

LÝDIA URBANČÍKOVÁ

6 koncertov od 26.-31. augusta sa uskutočnilo na západnom Slovensku podľa výberu Dr. Mariana Alojza Mayera, CSc. Boli to výhradne diela majstra organára Martina Šašku (1807-1893) v Starej Turej, Dolných Salibách, na Myjave, v Brezovej pod Bradlom, Sládkovičove a malom evanjelickom kostole v Bratislave, na ktorých hrali organisti zo Slovenska, Nemecka, Švajčiarska a Poľska diela od renesancie až k súčasnosti, teda viac či menej adekvátne k dispozíciám nástroja.

Erwin Messmer zo Švajčiarska, v rokoch 1981-3 postgraduálny študent u S. Zamborského a F. Klindu dostal príležitosť predviesť svoj repertoár v akusticky výhodnom prostredí ev. kostola v Starej Turej na nástroji s dvoma manuálmi, s obmedzeným počtom kláves v pedáloch (jeden a pol oktávy), s krásne znejúcimi registrami.

Introdukciou k jeho náročnému programu bola Frescobaldiho Toccata in G, ktorá už v úvodných taktach odhalila plasticnosť plného zvuku nástroja. Spevná, až ľudová melódia Frescobaldiho ďalších skladieb (Capriccio pastorale a Canzona Sesto tuono) podnietili Messmera k využitiu šalmajovo znejúcich registrov, kontrastne znejúcich hlasov hoci s preexponovaným pátosom v

závere skladieb, ale aj počutelnými prechodmi z manuálov. Výkyvy v hudobnej časomierke sme zaznamenali v Scheidtových choráloch, najúspešnejšie sa priblížil ideálu až v Bachovej Partite "O Gott, du frommer Gott", v ktorej bezchybné náročné pasáže vyvážil adekvátnym dôrazom práve tak v úvode ako aj v závere diela. Perlivé tóny v Hydnovom Divertimente D dur a Mozartovom Adagiu pre sklenú harmoniku hrané na rovnakom registri pripomínali viac hru na klavíri. Virtuozitu interpret dokázal v kompozične nevyhranenom diele H. L. Schillinga, miestami - najmä v Choráli - až neprijemne a nelogicky disonantne znejúcom. Zaradenie Offertoire C. Francka do programu tohto koncertu nepovažujeme za najvhodnejšie z iného dôvodu: romantické farby, ktoré toto dielo vyžaduje, sa na tomto rozsahom malom nástroji nedali naplno rozvinúť. To isté platí aj o skladbe J. Langlaisa a Mortena Gaathauga, nórskeho skladateľa, bývalého štipendistu v triede V. Bokesa, od ktorého tu zaznela slovenská premiéra skladby Introdukcia und Toccata. Obsahovo najprv pripomínajúca nórsku prírodu mnohými zvukomafkami. Ostrov naliehavosťou ostantentívnych akordov je vyhrotená do dramatického až desivého vrcholu. Svedčí nielen o rukopise skladateľa, ale najmä o erudícii interpreta, schopnosti transformovať filozoficky ako aj citovo intímny svet skladateľa. Dielo by si zaslúžilo realizáciu aj na modernom veľkom koncertnom organe. V Starej Turej nedostatok pedálov riešili v Gaathaugovej skladbe "výpomocou" registrátora Mareka Vrábla, ktorý hral part s Messmerom štvorročne na 2. manuáli.

Organ M. Šašku z roku 1878-1880 v evanjelickom kostole c. v. v Dolných Salibách upú-

tal od prvých tónov, ktoré predniesla Anna Zúriková-Predmerská neobyčajnou plnosťou a šírkou, plasticitou zvuku, hoci ide o organ jednomanuálový, s 12 tónmi pedálového rozsahu. Program, ktorý organistka zvolila (17.-19. storočie) bol svedectvom citlivého prístupu a jeho naštudovanie dôkazom zodpovednej prípravy. Všetky skladby, či už Thesaurus harmonicus J. B. Besarda, Toccata, Fuga, Preludia Pachelbela, Muffata, Monna, Albrechtsbergera, Roškovského, Zimmermanna, alebo S. von Seidl zneli v Zúrikovej podaní predovšetkým v slohovej kultivovanosti, odlišení ducha každého z autorov, využití kombinácií registrov a exponovaní tém v zvláštnej harmónii diela a jeho zvukového stvárnenia. Diferencovala strohosť barokových foriem Roškovského zdôrazňujúcu prísnosť a vyrovnanosť hudobného prúdive, odhalila neobvyklý register v Zimmermannových versettoch; všetky ozdobu, príkrasy a tanečný charakter skladieb S. von Seidl predniesla so zaujatím a mimoriadne presvedčivo.

Koncert nemeckej organistky slovenského pôvodu a absolventky našich hudobných "učilišť" Kataríny Lelovics, v súčasnosti vyučujúcej organ na Vysokej škole múzických umení v Mníchove sa uskutočnil na organe M. Šaška z r. 1870 v Myjave, v c. v. kostole. Na nástroji, ktorý má zo všetkých zachovaných Šaškových organov najväčší počet registrov, a ako uvádza Dr. Mayer v programovom bulletine s 54 tónmi na oboch manuáloch, s rozsahom pedálov C-c¹. Koncert mimoriadne bohato navštevovaný bol zostavený zo skladieb, ktoré korešpondovali s mohutnosťou zvuku tohto nástroja. Interpretke sa

(Dokončenie na str. 3)

Začali sa bratislavské slávnosti hudby

Bratislavské hudobné slávnosti - 32. ročník medzinárodného festivalu hudobnej kultúry na Slovensku - začali sa 27. septembra v Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca.

Na slávnostnom otvorení sa zúčastnili predseda Ústavného súdu SR Milan Čič, zástupcovia Ministerstva kultúry

Predseda festivalového výboru prof. L. Burlas veta prvých hostí festivalu.

SR, primátor mesta Bratislavy Peter Kresánek, predseda festivalového výboru Ladislav Burlas a ďalší predstavitelia kultúrneho a spoločenského života. Prítomní boli aj zástupcovia diplomatického zboru v SR.

Vedúci úradu Ministerstva kultúry SR Jozef Králik v otváracom príhovore okrem iného vyzdvihol dlhoročnú vysokú úroveň BHS, ako vrcholného hudobného podujatia na Slovensku. "Mô-

žem konštatovať, že hudobné podujatia v rámci Roku slovenskej hudby, do ktorých na čelné miesto patria aj BHS, sú obrazom vysokej úrovne slovenskej hudobnej tvorby," uviedol J. Králik.

32. ročník BHS poriada pod záštitou prezidenta SR Michala Kováča z poverenia MK SR slovenská umelecká agentú-

Slávnostný prejav na otváracom ceremoniáli predniesol vedúci Úradu MK J. Králik.

ra Slovkoncert v spolupráci so Slovenskou filharmóniou, SND, Slovenskou televíziou, Slovenským rozhlasom a Magistrátom hlavného mesta SR Bratislava za finančnej podpory Slovofarmy, Agrofertu a Československej obchodnej banky a. s.

Uvedenie nevšedného a výnimočného hudobného diela - Symfónie č. 8 Es Dur Gustava Mahlera, bolo na progra-

me slávnostného otváracieho koncertu 32. ročníka Bratislavských hudobných slávností v Koncertnej sieni Slovenskej filharmónie.

Zúčastnili sa na ňom predseda Národnej rady SR Ivan Gašparovič s manželkou, predseda Ústavného súdu SR Milan Čič a ďalší predstavitelia kultúrneho a spoločenského života. Prítomní boli aj zástupcovia diplomatického zboru v SR.

Hymnické dielo G. Mahlera - symfónia tisícov, ktoré pri premiére v Mníchove v roku 1910 vyvolalo obrovské nadšenie, interpretovalo pod taktovkou šéfdirigenta SF Ondreja Lenárd a vyše tristo účinkujúcich. Predstavil sa rozšírený orchester SF, Slovenský filharmo-

nický zbor, Spevácky zbor mesta Bratislavy, Bratislavský detský zbor, ako aj sólisti Oľga Romanenková (Rusko), Mária Temesiová (Maďarsko), Adriana Kohútiková (Slovensko), Ruth-Maria Nicolayová (Nemecko), Ida Kirilová (Slovensko), Wolfgang Millgramm (Nemecko), Ivan Kusnjer (Česko) a Peter Mikuláš (Slovensko).

Zámerom G. Mahlera bolo silou hudby tlmočiť ústredné posolstvo diela - oslavu mocnej a čistej tvorivej lásky, ktorá jediná dokáže zbaviť ľudstvo utrpenia. V prvej časti diela zhudobnil skladateľ starý latinský stredoveký hymnus Veni creator spiritus a druhá časť je zhudobnením časti Goetheho Fausta.

Prvý koncert patrila Magdaléne Hajóssyovej a Mariánovi Lapšanskému.

Ceny Hudobného fondu za rok 1995

Rada Hudobného fondu udelila ceny Hudobného fondu za rok 1995:

Cenu Jána Levoslava Bellu za hudobnú tvorbu v oblasti vážnej hudby *Ludovítovi*

Prof. Dr. h. c. Ludovík Rajter

Darina Laščiaková

Rajterovi za celoživotné skladateľské dielo, ktorým významne prispel k obohateniu slovenskej hudby

Cenu Frisca Kafendu za vynikajúce interpretačné výkony v oblasti vážnej hudby *Hane Štolfovej-Bandovej za interpretáciu piesňovej a oratoriálnej literatúry s významným podielom slovenskej tvorby*

Cenu Jozefa Kresánka za muzikologic-

Hana Štolfová-Bandová

kú tvorbu v oblasti vážnej hudby *Oskárovi Elschekovi za mimoriadny celoživotný prínos k rozvoju slovenskej muzikológie a jej včleneniu do medzinárodného kontextu*

Cenu Pavla Tonkoviča za autorskú, interpretačnú a organizátorskú činnosť v oblasti hudobného folklóru *Dariny Laščiakovovej za osobitú, štýlovú interpretáciu slovenských ľudových piesní*

Cenu Ladislava Martoníka za skladateľskú a interpretačnú činnosť v oblasti džezovej hudby *Jurajovi Tatárovi za kompozíciu a Marcelovi Buntajovi za interpretáciu*

Cenu Karola Pádiveho za autorskú, interpretačnú a organizátorskú činnosť v oblasti dychovej hudby *Posádkovej hudbe Banská Bystrica za dlhoročnú cieľavedomú*

odbornú spoluprácu s dychovými hudbami, *Pavlovi Bienikovi za dlhoročnú všestrannú odbornú hudobnú a organizátorskú činnosť*

Cena Slovenského ochranného zväzu, a Slovenskej hudobnej rady a Slovenského hudobného fondu za rok 1995

Výbor pre udeľovanie Ceny Gejzu Dusíka udelil **Cenu Gejzu Dusíka** za uplatňovanie slovenskej hudobnej tvorby vo vysielaniach súkromných rozhlasových staníc v Slovenskej republike *Rádiu Nitra, ktoré v roku 1995 zo všetkých súkromných rozhlasových staníc odvysielalo najväčší podiel (15,7 %) slovenskej hudby a zároveň splnilo záväzky vyplývajúce z podmienok licencie ako aj Autorského zákona.*

Prof. L. Slovák a P. Zagar pri preberaní Ceny kritikov a publicistov.

Cenu slovenskej hudobnej kritiky za rok 1995 udelili profesorovi Ladislavovi Slovákovi za komplet nahrávok symfónií Dmitrija Šostakoviča a Alexandra Moyzeša a mladému slovenskému hudobnému skladateľovi Petrovi Zagarovi za kompozíciu *Bozkali* a plakali...

Súčasťou slávnostného otváracieho ceremoniálu 32. ročníka BHS bolo udelenie platinového platní hudobného vydavateľstva OPUS, a. s., hudobnému skladateľovi Ludovítovi Rajterovi a dlhoročnému umeleckému vedúcemu Slovenského komorného orchestra Bohdanovi Warchalovi.

Prof. Oskár Elschek

Poklady hudobnej minulosti

Riaditeľka Hudobného múzea Dr. J. Kalinayová pri otváracom prejave.

Výstavu pod názvom Poklady hudobnej minulosti otvorili 26. septembra na 1. poschodí Bratislavského hradu. Slovenské národné múzeum - Hudobné

múzeum v Bratislave ju inštalovalo pri príležitosti Roka slovenskej hudby a na záver Dní európskeho kultúrneho dedičstva.

Expozícia prezentuje vyše sto hudobných dokumentov, ktoré vzhľadom na ochranu hudobných fondov sa vystavujú ojedinele. Medzi nimi prvý raz boli vystavené vzácne tlače, historické rukopisy od 12. storočia a skladby slovenských skladateľov. Každý celok expozície je doložený trojrozmerným materiálom, napríklad kalichom zo 16. storočia s vyobrazením muzikantov. Okrem známejších dokumentov sú na výstave zastúpené doposiaľ neprebádané materiály. K nim patrí súbor spevníkov duchovných piesní, Hudobno teoretický traktát zo 16. storočia, objavený v Lýcejnej knižnici v Kežmarku ako aj liturgické kódexy a okruh renesančnej a barokovej hudby.

Mimoriadne zaujímavé sú exponáty o hudobných spolkoch v Bratislave a Trnave, Bratislavský misál - rukopis z roku 1341, Bratislavský antifonár II. a a II. b z roku 1487 od bratislavského ka-

Jeden zo vzácných exponátov výstavy.

nonika Haana a ďalšie dokumenty.

Výstavu pripravilo Hudobné múzeum SNM v spolupráci s Archívom literatúry a umenia Pamätníka národnej kultúry MS v Martine a s podporou Komisie MK SR pre Rok slovenskej hudby. Expozícia

bude otvorená do 30. novembra denne od 9.00 h do 17.00 h (okrem pondelka). Usporiadatelia pripravili katalóg v slovenčine a angličtine, ktorý v bohatej obrazovej časti predstavuje najcennejšie exponáty.

Prvá národná husľová súťaž

Pomerne v tichosti vstúpila na našu hudobnú scénu Národná husľová súťaž o Cenu Karola Dobiáša. Darmo som hľadal v rôznych prameňoch, kto je Karol Dobiáš. Nezostávalo nič iné, ako sa pozrieť aspoň na koncert víťazov tejto súťaže, ktorý sa konal v nedeľu 22. septembra t. r. v koncertnej sieni Slovenskej filharmónie.

V pekne zaplnenom auditoriu mladými ľuďmi mal som možnosť poznať osobnosť slovenského Kanadčana Karola Dobiáša, ktorý okrem toho, že osobne sponzoroval túto súťaž sumou 10 000 amerických dolárov, bol aj predsedom päťčlennej poroty. Okrem neho ju tvorili Ewald Danel, Mária Karliková, Peter Michalica a Jela Špitková. Dodajme ešte, že predsedom organizačného výboru súťaže bol riaditeľ bratislavského konzervatória Mgr. Peter Černan, ktorý túto súťaž so svojimi spolupracovníkmi aj zorganizoval.

Kto je KAROL DOBIÁŠ?

Z bulletinu vyberáme najpodstatnejšie fakty. Narodil sa na Slovensku v Klátovej Novej Vsi. Ako 7-ročný, odišiel s rodičmi do Kanady, kde si jeho otec otvoril mäsiarstvo a obchod s potravinami. K hudbe ho priviedla jeho matka a hru na husliach študoval ako štipendista na Kráľovskom konzervatóriu v Toronte pod vedením Kathleen Parlow. Už počas štúdia stal sa koncertným majstrom novozaloženej kanadskej opernej spoločnosti. Po štúdiách stal sa koncertným majstrom a sólistom Kanadského národného baletu. Svoj interpretačný talent ďalej rozvíjal pod vedením Ivana Galamiana, v Ženeve u Henryka Szerynga a na základe štipendia Canadian Council študoval aj u Josefa Suka v Prahe. V roku 1970 prijal miesto koncertného majstra Edmontského symfonického orchestra, založil Edmontské klavírne trio, v roku 1972 prevzal funkciu koncertného majstra Kráľovského baletu a Winnipegskeho symfonického orches-

tra. Tu založil i Západokanadské trio, s ktorým realizoval množstvo koncertov a nahrávok pre BBC. Od roku 1990 Karol Dobiáš považuje Slovensko za svoju pravú vlasť, čo chcel deklarovať práve iniciovaním tejto súťaže. Ako sám pred koncertom po slovensky uviedol, chce, aby sa Bratisla-

Karol Dobiáš s laureátmi súťaže.

va stala známou vo svete aj prostredníctvom tejto súťaže, o ktorej perspektívach je pevne presvedčený.

Súťaže sa zúčastnilo 18 mladých huslistov študentov a absolventov hudobných učilišť. O tom, že porota hneď po prvý raz nasadila prísne kritériá, svedčia aj výsledky súťaže:

1. cena udelená nebola
2. cena Yveta SLEZÁKOVÁ - Hochschule für Musik u. d. Kunst, Viedeň

3. cena Melánia LIPKOVÁ - konzervatórium Bratislava
- Michal MAJERSKÝ - konzervatórium Bratislava
- Josef HORVÁTH - konzervatórium Bratislava
- Čestné uznanie: Uršula HRDINOVÁ - konzervatórium Bratislava
- Juraj ŠTAHEL - VŠMU Bratislava
- Martina FAJČÁKOVÁ - VŠMU Bratislava
- Cena HF za najlepšiu interpretáciu slovenskej skladby bola udelená Martine Fajčákovej, Cena riaditeľa Slovenskej filharmónie udelená nebola.

Ivan Parík s klaviristkou Idou Černeckou.

Podakovanie

Cestou Hudobného života vyslovujem úprimné podakovanie všetkým, ktorí si na mňa spomenuli pri príležitosti môjho životného jubilea.

S pozdravom

Magdaléna Hajóssyová

Vážení čitatelia,

ako ste už mali možnosť zistiť, minulé číslo vyšlo v rozsahu 12 strán a za zvýšenú cenu 8,- Sk. Naším cieľom je poskytnúť vám čo najširší tematický výber materiálov, informácií, štúdií na kvalitnejšom papieri. Pravda, táto inovácia stojí aj zvýšené náklady, čo sa pochopiteľne muselo odzrkadliť aj na cene časopisu. Veríme, že tento krok nájde u vás pochopenie. Radi prijímame vaše pripomienky, názory a postrehy, ktoré nám umožnia časopis sústavne skvalitňovať.

Redakcia

Ako na objednávku zasvietilo 27. 10. slniečko na šamorínsku Základnú umeleckú školu, aby umocnilo veľkolepú udalosť odhalenie busty Štefana Németha-Šamorínského, pri príležitosti stého výročia skladateľovho narodenia. Škola bude od tohto dňa niesť skladateľovo meno a podľa slov riaditeľky p. Ingrid Ginzeryovej rozvíjať umeleckú i duchovnú tradíciu tohto šamorínského rodáka a už pomaly zabudnutého veľikána slovenskej hudobnej kultúry. Prijemnú atmosféru osláv spoluvytvárali svojou prítomnosťou významní hostia, rodinní a umeleckí "potomkovia" skladateľa - dirigent L. Slovák, jeho dcéra a skladateľova vnučka, herečka K. Magálová, prof. M. Palayová a H. Gáforová, muzikológovia A. Rajterová, M. Palovčík..., a aspoň na chvíľku sa preniesli do obdobia, ktoré spolu s Némethom prežívali. Sála priam empaticky precítovala veľkorysost, priateľskosť a otvorenosť skladateľovho ducha, obdobie ťažkých vojnových rokov, kedy mu visel život na vlásku, či neblahé štyridsiate roky, v ktorých sa musel naprieť veľkým úspechom medzi žiakmi vzdal kvôli politickej neprijateľnosti miesta profesora bratislavského konzervatória. A v čom je

odkaz šamorínského všestrannej umeleckej osobnosti aktuálny pre súčasníkov? M. Palovčík, autor skladateľovej monografie hovorí: "jeho odkaz je aktuálny práve dnes, pretože miloval život, hudbu, ľudí a to bolo preňho prvoradé." Slávnostnú atmosféru dňa ukončil ko-

M. Palovčík pri prejave o živote a diele Š. Németha-Šamorínského.

morný koncert skladateľových diel. Veríme, že symbolické slnečné lúče budú Základnú umeleckú školu Š. Németha-Šamorínského v šamoríne sprevádzať už natrvalo.

Milej slávnosti sa zúčastnil aj prof. L. Slovák so svojou dcérou Kamilou Magálovou.

Dvojstranu pripravil s použitím materiálov TASR Marián Jurík Snímky autor

Na rozhraní októbra a novembra t. r. pripadá 50. výročie vzniku Slovenského filharmonického zboru. Povoynové vyhladky na trvalý mier podnecovali oslobodené národy k všeobecnej aktivizácii. V nej nechcelo zaostáť ani Slovensko. Nielen v obnove vojnou zničeného hospodárstva, ale ani v kultúre, kde oproti iným všestranne vyspelým národom bolo čo doháňať.

Vo vzrástajúcej sa štruktúre rozhlasového vysielania zodpovední činitelia čoraz viac pociťovali potrebu riešenia mnohých naliehavostí. No vari najviac sa žiadalo mať vlastný, profesionálny, umelecky pohotový spevácky zbor, ktorý by dotoval hudobné programy kvalitnými nahrávkami a prípadnou verejnou činnosťou vplýval aj na formovanie novodobého, umelecky aktuálneho koncertného života a na aktivizovanie činnosti slovenských hudobných skladateľov. Prof. Alexander Moyzes, Šimon Jurovský, Andrej Očenáš ako rozhlasoví pracovníci podporovali úmysel založiť rozhlasový spevácky zbor a dobrej myšlienke robili aj primeranú propagandu. Vznikom takéhoto telesa chceli v hudobných programoch postupne odbúrať amatérizmus, ktorého interpretačné možnosti mali predsa len obmedzené dimenzie.

Založenia rozhlasového speváckeho zboru sa ujal mladý, talentovaný ambiciózny umelecký pracovník rozhlasu, hudobný režisér, bývalý vokalista Cirkevného hudobného spolku pri Dóme sv. Martina, vedeného prof. Alexandrom Albrechtom - Ladislav Slovák. Nadväzoval na Matuškovu oktetu, ktoré

50 rokov existencie Slovenského filharmonického zboru

Ladislav Slovák

prevzatím premenoval na mužské oktetu a doplnil ho rovnakým počtom ženských hlasov. Vzniklo tak jadro budúceho Speváckeho zboru Čs. rozhlasu v Bratislave. Táto časť sa stala aj prvou plne angažovanou skupinou. Slovák ju však doplnil pozorným výberom ďalších kvalitných externých spevákov a celkový počet 60 členov bol už síce aj na uvádzanie väčších zborových a symfonicko-vokálnych skladieb.

Pravidelnými skúškami, delenými na úsek hlasovej výchovy a štúdiom novej tvorby, dosahoval pozoruhodné výsledky. Viac umeleckým cítením ako osobnými skúsenosťami Slovák cibril interpretačný prejav telesa, ktorý v krátkej dobe začal osvedčovať svoju umeleckú životaschopnosť. Jedným z prvých väčších diel, hnašudovaných Ladislavom Slovák, bola Smetanova kantáta - Česká pieseň. Pravdepodobne išlo o jej prvú zaznenie na Slovensku. Na vlnách rozhlasového vysielania sa čoskoro stala obľúbeným dielom z tvorby veľkého českého majstra.

Aj bližšie sa Vianoce a Nový rok (1947) dostávali nádherných predovšetkým hudobných programami, ktorých náplň tvorili nahrávky Speváckeho zboru Čs. rozhlasu v Bratislave. Z domáciach skladateľov ako prvý napísal skladbu pre zbor a orchester Slovenská rodina spieva, František Babušek. Túto i ďalšie jeho úpravy ľudových piesní sa stali vhodným doplnkom niektorých starších úprav M. Schneidra-Trnavského, Alexandra Moyzesa, najmä však zborových skladieb slovenských skladateľov starších generácií.

Štúdiom tejto zborovej tvorby sa teleso súčasne pripravovalo na prednes veľkého diela Giuseppe Verdiho - Requiem. Pod taktovkou Ľudovíta Rajtera sa náročnému dielu dostalo na

scéne opery SND triumfálneho prijatia. A keď onedlho nasledovalo Rajterovo prvé bratislavské uvedenie Beethovenovej IX. symfónie, zavládla všeobecná slávnostná nálada a umelecká kritika odvážne porovnávala výkony sólistov, zboru a orchestra s veľkými, medzinárodne uznávanými interpretáciami. Pretože zbor dodával prednesu celého diela vznešenosť apoteickej ódy, jeho výkon sa tu uvádzal s oslavou práce aj zbornajstra Ladislava Slováka.

Prvé desaťročie činnosti zboru poznačilo veľké úsilie o technické a umelecké precizovanie spevného prejavu. Slovák cieľavedome, krok za krokom, zdokonaľoval každú technickú a umeleckú drobnosť. S vysokou odbornosťou kultivoval frázovanie, dynamiku, výstavbu, zrozumiteľnosť spievaného slova, jeho prednes obohacoval celú škálu dômyselne formovanej agogiky. Neskôr, keď Václav Talich už pôsobil v Slovenskej filharmonii a učil na VŠMU, pred svojím uvedením Beethovenovej Deviatej navštívil zbor, aby prípadne pomohol zdokonaľovať jeho prejav. Prišiel, popočúval a vyslovil historicky vzácnu vetu: "Dámy a pánové, ja tady nemám čo delat". Poďakoval a s prácou svojho žiaka na VŠMU Ladislava Slováka, odchádzal veľmi spokojný.

Takých príležitostí sa Spevácky zbor Čs. rozhlasu dožil mnohých. Jeho vynikajúce výkony sú zaznamenané v albumoch, pamätníkoch a kronikách zboru. Najmä po preradení telesa do Slovenskej filharmonie, keď na jeho čele stál už Jan Maria Dobrodinský, početní domáci i zahraniční dirigenti vyslovovali slová obdivu a uznania zboru, aký sa zrodil v takmer neznámej Bratislave.

Od pokusného výjazdu našich sólistov, zboru a orchestra do poľského Krakova (1959) sa cesty Slovenského filharmonického zboru (pod novou formou zbor časom dostal aj toto nové pomenovanie) mnohonásobili. Jeho prvá účasť na festivale Sagra musicale Umbra v Perugii mala byť pôvodne azda iba zdvorilostnou pozornosťou prijímajúcej strany voči telesu z družobného mesta Bratislavy. Keď však talianske publikum a odborná kritika poznali, že tu ide o umelecké kvality vysokých medzinárodných kritérií a keď umelecký šéf milánskej opery La Scala, Claudio Abbado, preskúšal kvality tohto telesa na nie menších dielach ako je Janáčkova Glagolská omša, Verdiho Requiem či Musorgského opera Boris Godunov, Slovenskému filharmonickému zboru sa v Taliansku otvorili brány na mnohé budúce roky. Zbor viackrát precestoval celé územie Talianska, navštívil mnohé mestá a jeho koncertné vystúpenia možno rátať na mnoho desiatok vystúpení. Napr. iba na jednom zjazde v roku 1968 za 16 dní zbor, orchester a sólisti predniesli 15 koncertov, na ktorých zaznamenávali veľmi bohatú účasť ráťujúcu na tisíce poslucháčov.

Druhým významným centrom častých návštev zboru sa stalo Francúzsko a jeho svetoznáme Bordeaux a Štrasburg, ktorého znamenitý dirigent Alain Lombard si slovenské spevácke teleso obľúbil natoľko, že prehlásil: "Ani jedna

Jan Rozehnal

sezóna bez Slovenského filharmonického zboru." Aj sa toho statočne pridrižoval. Začiatok súvisel so scénickým uvedením Verdiho opery Don Carlos. A znova to boli chvály, ktoré nemožno nespomenúť. Hviezdne obsadenie hlavných úloh sólistami z Metropolitnej opery v New Yorku, bolo iste nemalou pohnútkou k sústredenému výkonu, o ktorom svetoznáma sólistka Joyce Barkerová po premiére povedala: "Tlmočte, prosím, môj obdiv vášmu vynikajúcemu zboru. Sú skvelí, milí, skromní ľudia, ktorých som mala možnosť sledovať počas skúšok. Prvý raz som poznala Slovákov a obľúbila som si ich".

Štrasburg, Bordeaux, Paríž, ďalšie prímorské mestá, ako i marocký Marrákaš, to boli stanice mnohých vystúpení Slovenského filharmonického zboru v rámci asi 15 výjazdov. V niektorých rokoch zbor cestoval do Francúzska aj trikrát a vždy na niekoľko podujatí.

Dobrá chýr však svetom letí. Ďalšou krajinou častých umeleckých návštev zboru sa stalo Holandsko so svojimi mestami Haag, Amsterdam, Rotterdam, Scheveningen a Utrecht. No z 12 i viacerých koncertných vystúpení vždy podstatná časť odznela v Amsterdame (8-9, ba aj viac), v Scheveningene vždy dva a v ostatných spomínaných mestách po jednom. Väčšinu z nich dirigoval David Porcelijn, ktorý udržiaval dobré kontakty s našim zborovým telesom po mnohé roky a pod jeho taktovkou odzneli mnohé diela, nie menšieho umeleckého významu ako Stravinského Žalmová symfónia, Brittenovo Vojnové requiem a iné.

K stálym zahraničným objednávateľom patrilo tiež Rakúsko a Maďarsko. Zbor navštevoval viaceré mestá s jedným vystúpením, ktoré sa neskôr rozšírilo na pravidelné návštevy. Takým

mestom bol Ottobeuren, kde v rámci XX. olympijských hier v Mníchove, bola na programe IX. symfónia L. v. Beethovena (27. aug. 1972). Vystúpenie slovenských filharmonických telies pod vedením L. Slováka a so sólistickým kvartetom Gabrielou Beňáčkovou-Čapovou, Věrou Soukupovou, Vilémom Příbylom a Jozefom Špačkom, vzbudilo svetový ohlas. Slovákov dirigentský výkon nemecká tlač označovala za "karaňanovskú perfekciu... K monumentalite a hymnickej slávnostnosti, k plasticke, akcentovaniu a žiarivej farbitosti účinkujúci pripojili aj vnútorný pokoj a tajomné napätie, skrátka slovenského ducha a vrodene muzikantsvo... Slováci sa prekonávali a zasvätení vedeli, že tento ansámbl z Bratislavy treba zaradiť medzi špičkových majstrov sveta. Zbor hravo zvládol najexponovanejšie úseky... O hlbokom dojme, ktorým koncert zapôsobil na návštevníkov, svedčilo niekoľko minútové ticho za zvukov zvonov baziliky..." (Augsburger Zeitung, 29. aug. 1972).

Ottobeuren naše telesá navštívili aj v roku 1974, uviedli Missu solemnis od L. v. Beethovena a znova štyristisíc poslucháčov veľkej baziliky odchádzalo s vreľými slovami vďaka a prejavmi úcty.

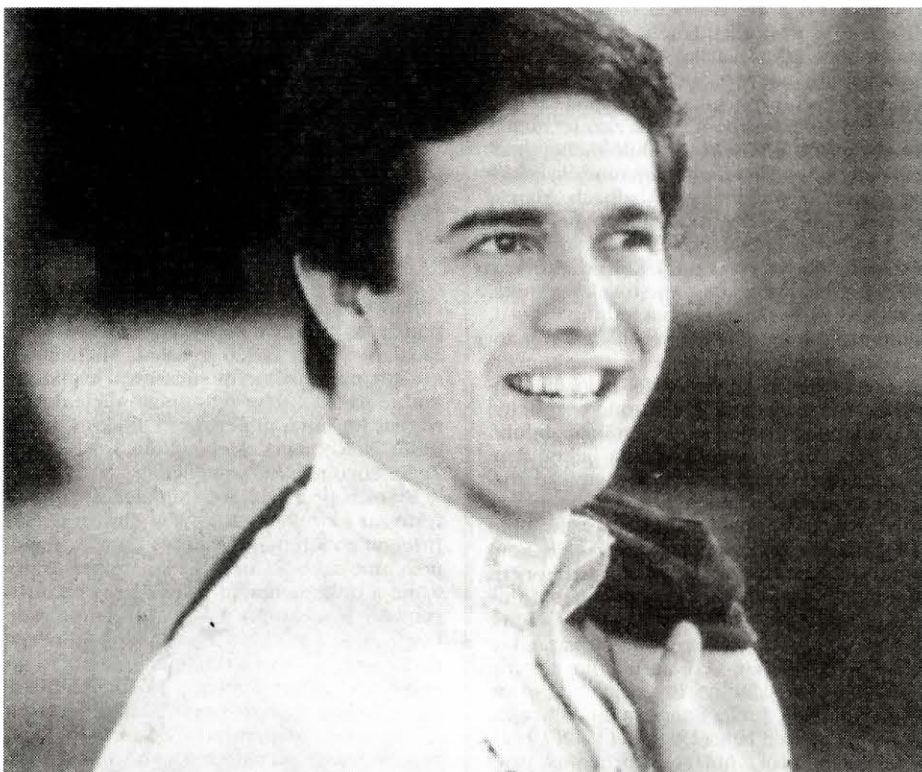
Takto skusmo zbor a orchester navštívili aj Athény, Ankaru, Tokyo a množstvo ďalších miest, vrátane Moskvy, Leningradu, Tallinu a Rigy, aby sa po jednorazovom vystúpení čoskoro vrátili na viacero koncertných zopakovaní.

Slovenský filharmonický zbor má v trvalej zásobe svojho repertoáru vyše 400 veľkých zborových a symfonicko-vokálnych diel. Odspeval ich pod taktovkou asi dvoch stovák dirigentov zo všetkých končín zeme. Avšak kostru jeho repertoáru tvorí približne 30 skladieb. Beethovenova Deviatá a Missa solemnis; Mozartovo Requiem a niektoré omše; Verdiho, najmä Rekvium; Dvořákov Rekvium, Stabat Mater, Oratórium sv. Ľudmily, Svadobné košele; Suchbátov Žalm zeme podkarpatskej; Bachove Matúšove a Jánove pašie; Brahmsovo Nemecké rekvium; Berlizovo Faustovo prekliatie; Brittenovo Vojnové rekvium; Janáčkova Glagolská omša; od Haydna Sedem posledných slov...; Stvorenie; mnohé oratórne diela G. F. Händla, najmä však Mesiáš; Kodályho Psalmov hunciarus atď. Popri tomto stabilnom repertoári zbor našťudoval množstvo veľmi významných diel akými sú napr. Honeggerova Jana z Arcu, Schönbergove Piesne z Gurre, Jakubov rebrík, Mojžiš a Aron a mnohé slovenské symfónie, oratória, kantáty a zborné.

Rokmi činnosti sa vymenila celá členská základňa. Zostala však kultúra, znášanovaná talentami, mladistvou iniciatívou zdravých, hlasovo zdokonaľovaných a sústavne kultivovaných spevných prejavov, cibrených vynikajúcimi osobnosťami akými boli Ladislav Slovák, Ľudovít Rajter, Václav Talich, Alain Lombard, David Porcelijn, Claudio Abbado, Aldo Ceccato a mnohí iní. Nech ich prikladná činnosť slúži Slovenskému filharmonickému zboru za vzor aj do ďalších rokov.

MICHAL PALOVČÍK

Slovenský filharmonický zbor v programoch európskych letných hudobných festivalov

Slovenský filharmonický zbor vo svojej jubilejnej päťdesiatej sezóne môže dozaista bilancovať doterajšie najvýraznejšie úspechy, dosiahnuté aj na renomovaných zahraničných hudobných festivaloch. K jeho nevšedným devízam vedľa kvality interpretačných schopností patrí tiež záruka umeleckej spoľahlivosti.

Tohtoročné kalendárium letných medzinárodných hudobných festivalov mu prialo začlenením do troch zaujímavých projektov. V júlovom Spolete patril k dramaturgickým vrcholom Gustav Mahler s Druhou symfóniou c mol, Vzkriesenie. Pre náš zbor nie je jeho hudobná meditácia žiadnou novinkou. Ved' fresku mahlerovskej zvukovej ušľachtilosti s ním v priebehu času cizelovali dirigentské osobnosti Zdeňka Košlera, Roberta Benziho, Jacquesa Delacôteho, Stanislava Skrowaczewského nášho Ľudovíta Rajtera a Ondreja Lenárda. V Spolete mu boli umeleckými partnermi festivalový zbor a orchester, telesá sformované prevažne z mladých umelcov na americkej pôde. Mladý temperamentný dirigent Steven Mercurio tlmočil skladateľov zápis v emocionálnych rovinách, striedavo vykrývaných plochami filozofických úvah, umocňovaných meditujúcou bázou o zmysle života, smrti a vzkriesenia. Jemnocitné stvárnenie detailov dôstojného finále bolo "ozajstnou parketou" interpretačných schopností nášho zboru, istým spôsobom aj zásluhou hlavného zbor-majstra Jana Rozehnal.

Rozsiahle vokálno-symfonické dielo Arnolda Schönberga Piesne z Gurre patrí pre svoju realizačnú náročnosť k sporadickejšiemu ozdobám významných festivalových podujatí. Dielo nesúce pečať z obdobia ranej tvorivej fázy skladateľa, komponované v troch častiach na rozmernej ploche pre sólistov, recitátora, tri mužské a miešaný zbor s použitím rozsiahleho orchestrálneho aparátu, spoľahlivo zvládnu iba naslovovzatí majstri taktovky. V uplynulých dvoch desaťročiach sa SFZ podieľal v realizačných umeleckých tímoch pod vedením Michaela Gielena, Eliaha Inbala a v dvoch významných projektoch Claudia Abbada. Ten prvý zo zahájenia Wiener Festwochen 1992 za spoluúčasti Viedenských filharmonikov máme zdokumentovaný tiež na CD live nahrávke zásluhou hudobného vydavateľstva Deutsche Grammophon Gesellschaft. Druhý Abbadov projekt bol včlenený do programu tohtoročného augustového let-

ného turné Mládežníckeho orchestra Gustava Mahlera.

Vedľa spontánnych ohlasov publika v Bolzane a Lübecku, Schönbergovo dielo prizdobil tiež dramaturgiu dvoch hudobných večerov Salzburger Festspiele (14. a 15. 8.). Historická legenda z 12. storočia rozvinutá prozaickou predlohou Jensa Petera Jacobsena, ospevujúca vrúcnu lásku kráľa Waldemara k milovanej Tove, cez jeho pomstu za jej zavraž-

denie až po úchvatné polovnicke výjavy vrcholiace majestátnym hymnom k pociť životadarného slnka, bola umocňovaná tiež skvelou pamäťovou schopnosťou dirigenta Abbada. Na interpretácii Schönbergovho diela hýriaceho kontrastnými lyricko-dramatickými plochami sa popri Slovenskom filharmonikom zbere (zbormajster Jan Rozehnal) spoločne podieľali Arnold Schoenberg Chor z Viedne (zbormajster Erwin Ortner) a Südfunk - Chor Stuttgart (zbormajster Dieter Kurz). V skupine striedajúcich sa sólistov zvlášť vynikla mezzosopranistka Marjana Lipovsek (permanently hosťujúca v inscenáciách viedenskej Štátnej opery) a tenorista Philip Langridge (nezabudnuteľný Šujksij zo Salzburgskej štylizácie Musorgského Borisa Godunova a postavy Aarona z parížskej inscenácie Schönbergovej nedo-

končenej opery Mojžiš a Aaron).

Záverečný koncert Korutánskeho leta vo Villachu počítal vo svojom dramaturgickom programe aj so sporadicky uvádzaným dielom bratislavského rodáka Franza Schmidta, Kniha so siedmimi pečatami. Pokiaľ Regerov a Schönbergov súčasník, či Mahlerov mladší rovesník bol v minulosti neprávom odsúvaný medzi epigónov resp. stúpcov eklekticizmu, dnes jeho pamiatku podobné hodnotiace verdikty našťastie už nezatažujú. Ved' tento rozmerný opus ovplyvnený Apokalypsou podľa Zjavenia sv. Jána, predstavuje od Haydnových čias zvláštne postavenie vo svojom žánri. Máme ešte v živé pamäti koncepciu oratória uvedeného dirigentom Edgarom Seipenbuschom pred ôsmimi rokmi na kondertných pódiumoch Bratislavy, Linza a Innsbrucku. Možno aj to bol jeden z dôvodov pozvania našich reprezentačných umeleckých telies do Villachu - Slovenského filharmonického zboru, v náročnom projekte pripraveného zbormajsterkou Blankou Juhaňákovou a orchestra Slovenskej filharmonie, ktorý nedávno úspešne reprezentoval našu kultúru v Japonsku.

V predposledný augustový večer, nie v práve najvhodnejšom akustickom interiéri Kongresshausu, pod taktovkou Christophu Campestriniho sa odvíjali dramaticky ladené meditácie, ktorých skryté interpretačné úskalia v podobe rozmerných kontrapunktických plôch, zbor spoločne s orchestrom SF zdolávali znamenitým spôsobom. Campestrini v záujme zvukovej vyváženosti modeloval výrazovú stránku paralelne s voľbou tempických nuáns jednotlivých úsekov.

Zo sólistov jeho umeleckým predstávam azda najviac vyhovoval tenorista Christoph Homberger v ústrednej postave Evanjelistu, spoločne s basistom Claudiom Otellim, citlivo stvárňujúcim part hlasu Pána. V gradujúcich organových sekvenciách dominoval s interpretačným nadhľadom Martin Nowak.

Aj keď sme hudobnému odkazu Franza Schmidta v uplynulom období venovali určitú pozornosť, tak v dramaturgii Slovenskej filharmonie, ako aj v realizačných plánoch predošlého hudobného vydavateľstva Opus (záznamom jeho štyroch symfónií), predsa len v týchto poobhliadnutiach cítil z našej strany určitú rezervovanosť. Ostáva nám iba dúfať, že blížiac sa šesťdesiate jubileum skladateľovho úmrtia bude pre nás určitým stimulom v podobe citlivejšieho záujmu o majstrova nevšed-

Hudba v televízii je problém

Televízia je fenomén predovšetkým vizuálny. Nikto nepovie: "Idem počúvať televíziu", ale "pozerám televíziu". Preto je hudba - najmä tá "vážna" - problém, s ktorým hudobná redakcia zápasila a zápasí. I keď som presvedčená, že redaktori majú úprimnú snahu priniesť čosi aj pre hudobne vzdelaného diváka, čo by ho zaujalo. Daria sa hudobno-slovné relácie napr. v cykle "Spomínanie" (výborné Návraty V. Brunnera), profily jubilantov (skvelý E. Rajter) - kľež by takých bolo viac!

Kedysi federálny program každú nedeľu na poludnie vysielal koncert z niektorého zámku. Atraktívne prostredie poskytovalo "pastvu pre oči" najmä pre tých divákov, ktorí zábery orchestra považovali za nudné. Keď sa k tomu pridali aj baletné vločky na trávniku zámockého parku, bola spokojnosť na všetkých stranách. Žiaľ, už ani týchto koncertov niet.

Najdávnejším objektom sú opery. Buď priame prenosy z operného divadla, alebo televízne spracovanie. V tejto oblasti robila naša televízia v minulosti veľmi záslužnú prácu. Popularizovala opernú tvorbu najmä slovenských autorov. Na televíznej obrazovke mohli diváci sledovať opery Suchona, Cikquera, Bellu, Beneša, Kowalského, Bázlika a ďalších. Buď jej za to vďaka! To však stojí veľa peňazí a tých teraz niet. Ale hádam by sa mohli už nahrať opery častejšie režírovať. Rok slovenskej hudby bol na to dobrou príležitosťou. Žiaľ, nebol využitý.

V ostatnom čase sme mali možnosť sledovať na obrazovke dve atraktívne operné predstavenia.

K stému výročiu Verdiho opery Traviata, uskutočnila benátska opera priamy prenos. V tomto meste bola pred sto rokmi pôvodná premiéra. Repríza tohto priameho prenosu na našej televízii bola zaujímavá najmä preto, že titulnú postavu spievala dnes svetoznáma speváčka, Slovenka Edita Gruberová. Obdivovali sme nielen jej spevácke umenie, ale i výborný herecký prejav. V tieni jej excelentného výkonu zanikli ostatní speváci a zdali sa byť priemerní. Návštevníkov našej opernej scény určite neuspokojila staromódna réžia a akási zaprášená a osúchaná scéna.

Z atraktívnej budovy novej opery v austrálskom Sydney sme videli Pucciniho operu Bohéma. Krásne spevácke výkony, najmä Cheryl Barkerová v úlohe Mimi a David Hobson ako Rudolf, uspokojil aj náročného diváka. Rozpačitá a ťažko pochopiteľná bola výprava a kostýmy. Železné lešenie, po ktorom speváci liezli hore a dole, na druhej strane kožené bundy posúvali dej do súčasnosti, ale potom čo tam robili smiešne, dobovo neidentifikovateľné krinolínny Musetty?

Dávno sme na televíznej obrazovke nevideli a nepočuli priamy prenos koncertu. (Nerátam minulosť pripomínajúcu estrádu z Nitry). A pritom, koľko je starých ľudí, hudbomilovných dôchodcov, ktorí nemôžu chodiť, alebo sa boja večer vychádzať, ale i ľudí bývajúcich mimo Bratislavy, ktorých by zaujímali koncerty Slovenskej filharmonie, či iných orchestrov, recitály popredných sólistov. Stále zdôrazňujeme starostlivosť o starých, chorých...

Uvedomujem si, že priamy prenos koncertu je pre réžiu a kameru ťažký oriešok. V časopise Hudební rozhledy nedávno kritizoval Jan Šmolík prenosy koncertov v českej televízii, ostro vyčítal, že kým sa kamera pripláží k nástroju, alebo k skupine nástrojov hrájúcich sólo, alebo hudobnú myšlienku, hudba je už inde. Spomenula som si, že pred mnohými rokmi som obdobne kritizovala v Hudobnom živote jeden prenos z BHS, porovnávala som ho s prenosom koncertu z Viedne a bolo z toho zle-nedobre. Vtedajší vedúci hudobného oddelenia mi vynadal a hudobný režisér ma poučil, že vo Viedni majú pri prenose päť kamier a on má iba dve. Ale to predsa nemôže divák zaujímať - ani recenzenta!

Verím, že dnes už majú hudobní režiséri k dispozícii viac kamier. Po rôznych reláciách v titulkoch okrem hlavného kameramana figuruje vždy viac mien. A preto sa už teším na priame prenosy z tohoročných BHS.

ANNA KOVÁŘOVÁ

Organy MARTINA ŠAŠKU koncertne

(Dokončenie zo str. 1)

však viac dario v dielach Pachelbella, Hanffa a neznámeho skladateľa z 18. storočia, než v klaviristicky znejúcich dielach P. E. Bacha a J. Haydna, kde mnohé repetície tónov, staccatové tóny, akordické rozklady a celková sadzba zneistili aj interpretku. Ani finálové diela G. Galimbertiho a J. A. Lefébure-Wélyho s efektným romantickým skoro až zábavným charakterom neprevýšili hodnotu Lelovicovej výkony v 1. tretine večera. Najmä v Pachelbelovej Fantasii in g a Chorale s 9 partitami vytvárala plne znejúci veľký zvuk, a jasne vnímaný melódiami, hlasmi, behmi, každá miniatúra bola mikrosvetom prísne polyfonického duchového hudobného obrazu. Ani duchové živanie vo fúde nezmazalo kvalitu prvých skladieb; v anonymnej Toccate z 18. storočia, zo zbierky Musiche Pistoiesi per Organo, ktorou dramaturgicky obohatila festival presvedčila o svojich virtuózných schopnostiach.

Katarína Lelovics

Brezová pod Bradlom s organom M. Šaška z r. 1834-1872, teda jeho prvým opusom (hoci ho sám prestaval v r. 1872) patril k vrcholom festivalu aj zásluhou organistky z Poľska, Magdaleny Czajka. So samostatnou (vlastnou) registráciou pripravila dramaturgicky a

Magdaléna Czajka

umelecky mimoriadny koncert. F. Correa de Arauxo a A. Cabezon zo 17. a 16. stor. zazneli v úvode bohatstvom registrov, farieb akoby predstavovaním nástroja, vzápätí zdôrazňujú jeho prirodzený jemný tón, spevnosť a krásu - to všetko dobovo, slohovo, komorne, introvertne a jasne. Flautový diskant uplatnila v Pastorele D. Zipoliho úsporne, pôsobivo. Tri preambuly a 4 tance z tabulatúrnej knihy Jana von Lublin vystriedali 4 časti z Cantionalu Jadwigi Dygulskej, ktorú interpretka obohatila aj použitím rozochvievaneho tónu až do ľúbivej melódie, hoci vždy decentne presne kumpozované. V podobnom duchu znela aj kultivovaná a podoba Raszeka. Prelúdiá Wladysława Zelenského zneli v klasickom sakrálnom duchu, najmä tam, kde nad znejúcim basovým tónom sa rozvinula mohutná, oslavná téma, hraná bez pátoke, vyrovnané, striedmo a štýlovo. Skutočným vrcholom koncertu sa stali Introdukcia a Passacaglia e mol J. Rheinbergera, ktorých mohutný dramatický vystupňovaný charakter a jeho plastické nápadité a bohaté, skvele zvládnuté predvedenie si vyslúžilo nadšený obdiv početného občerstva. Bol to tretí koncert poľskej umelkyne na Slovensku a jej výkon si svojou kvalitou zasluhuje pozornosť

všetkých organizátorov organových koncertov, festivalov aj širšieho zamerania, ako napr. BHS a pod.

Bolo nadmieru správne, že jednou z účinkujúcich na festivale bola Eva Kamrlová, organistka, ktorá sa významnou mierou podieľala na vzniku a prvých ročníkoch festivalu Slovenské historické organy. Jej repertoár je oveľa rozsiahlejší, než ten, ktorý uviedla na svojom koncerte v Sládkovičove, v rím. kat. kostole, na organe M. Šaška z r. 1866. Tvorbou 17. a 18. storočia ohraničila svoj program, aby zdôraznila jeho prilihanosť k malému rozsahu pedálov nástroja. V "šate" dobovej atmosféry zazneli skladby z levočského Pestrého zborníka, hoci najmä Chorea s fanfárovitým vstupom mohla zaznieť menej komorne, ale aj Scienti ex nihilo menej tmene. Podarilo sa jej odhaliť najjemnejšie odtiene farieb nástroja aj v skladbách Marckelfnera, Cabezona, v akejsi duchovnej meditácii prebiehali Pastorela in D M. S. von Seidl. Zaradenie Capriccia sopra J. K. Kerlla si vyžaduje perfekcionizmus v prstovej technike, znamená vždy riziko chýb a jednotvárnosti, namiesto toho mohla zaznieť skladba romantického výrazu, umiestnená v závere koncertu. Oveľa viac sa jej darilo v skladbách Gabrieliho z Peregoleseho, jej naturelu bezpodobíby zodpovedá repertoár z novších období. Pre poslucháčov objavila najmä pekné flautové registre nástroja, jeho dynamické rozptálie a zvuk.

Novinkou v rámci tohto festivalu bolo predstavenie organu v malom evanjelickom kostole v Bratislave, kde sa nachádza organ M. Šaška z r. 1878 s jedným manuálom mechanickou traktúrou a zásuvkovitými vzdušnicami. Oznajnené majstrovstvo dokázal Ján Vladimír Michalko, keď na malom nástroji zvládol najmä skladby slovenských autorov Petra Kolmana, Juraja Beneša a Ilju Zeljenku, popri Variáciách Huga Distlera (1908-1942). V skladbách baroka objavil príjemný, prirazný až sláčikový tón nástroja, v skladbách Böhma, Avisona a Roškovského dokázal štýlovo, farebne odlíšiť rukopis každého z nich, hoci duchom sú v mnohom podobné. Roškovského 8 malých fúg si navyše žiadali dokonalosť technického majstrovstva; Michalko obdivuhodne zvládol vyrovnanosť hlasov a ich zreteľný priebeh, tvoril vybrúsené miniatúry dokonalých tvarov. Albrecht-

Ján V. Michalko

sberger, ktorý vyžadoval iný spôsob hry bol vystriedaný skladateľom Distlerom zo začiatku nášho storočia, ktorý na tému H. L. Hasslera napísal variácie s využitím mnohých zvukomalebých tónov, pestré a najmä registráciou obohatené o zvláštne farby tónov. Hoci používal priemerne dovedy, zotrúva viac v zahalení oparu farieb a nálad. Michalkovo zaujatie pre skladateľov súčasnosti je obdivuhodné najmä v jeho schopnosti diela dotvoriť, dať im novú dimenziu - tak ako v Interludiu P. Kolmana, Melancholii J. Beneša a Zejlenkovom Preludiu a fúge.

Vysoká profesionálna umelecká úroveň festivalu a z roka na rok väčší záujem o jeho priebeh zo strany obyvateľov daných regiónov, umelecko-historický význam pre oživenie a dokumentáciu najmä novo rekonštruovaných nástrojov a v neposlednom rade konfrontácia - to všetko je len zlomkom veľkého významu festivalu Slovenské historické organy. Pretože organy sú svedectvom svojej doby, majstrovstvom organárov, ktorí pracovali a žili na našom území v dobách minulých, sú svedectvom zvukového výtvarného ideálu, sprievodcom pri bohoslužbách našich dedov. Aj preto je treba venovať zo strany organizátorov, sponzorov a ekonómov mnoho pozornosti, aby sa tento festival zachoval na takejto úrovni aj v rokoch budúcnosti.

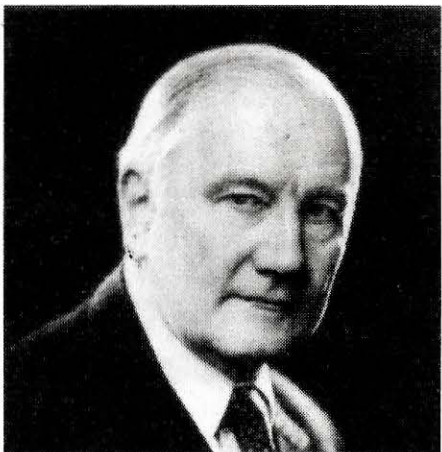
LÝDIA URBANČÍKOVÁ
SNÍMKY: M. JURÍK (3), P. ERDZIAK (1)

K BRATISLAVSKÉMU HUDOBNÉMU DIANIU NA ROZHHRANÍ 20. STOROČIA - KRÁĽOVSKÉ KATOLÍCKE HLAVNÉ GYMNÁZIUM V BÝVALOM KLARISKOM KLÁŠTORE

Iste sa zdá čitateľom nemiessne, keď hovoríme o hudbe v súvislosti s gymnáziom, ktorého náplň nijako nesúvisela s hudobnou výchovou, alebo so štúdiom hudby vôbec. Na druhej strane treba povedať, že činnosť tohto gymnázia bola úzko spojená s hudobními čiastočne svetového významu. Treba si len uvedomiť, že na tomto gymnázii študovali najmä otcovia, a to: Franz Schmidt, Ernest Dohnányi, Béla Bartók, a ako najmladší môj otec, Alexander Albrecht. Študovali tu (s odstupom veku po sebe) a na tejto škole aj maturovali.

FRANZ SCHMIDT (1874-1939) - nežil pod šťastnou hviezdou, jeho rodinné pomery boli málo usporiadané, navyše sa dostali do určitých ekonomických problémov, čo zatažovalo osud tohto mladého študenta. Ako profikovaný talent usilovne hrával na organe vo Františkánskom kláštore a zvuk tohto nástroja sa stal jeho ideálom. Nikde nenašiel nástroj, ktorý by mu vyhovel v rovnakej miere. Isté je, že nepatril k ľahko prístupným študentom. Nebol spokojný so svojimi učiteľmi, čím máme na mysli Dómového organistu Madera, ktorému možno pripísať, že uviedol mladého Schmidta do tajov organovej hry, alebo Burgera, ktorý ho chcel viesť "bezpečnou" metódou, akou viedol všetkých svojich žiakov. Burger zrejme nepostrehol, že má do činenia s mladým hudobníkom, ktorého talent podmielnil komorný záujem o tvorbu, z čoho plynula netrpelivosť a nevôľa pokračovať v Burgerom stanovených pedagogických pravidlách. Podobenstvo sa vyvíjalo aj jeho vzťah s inak obdivovaným pedagógom Lešetickým.

(Zoznávil sa s ním prostredníctvom slečny G. Bernadičovej, ktorá udržiavala veľmi frekventovaný salón navštevovaný aj významnými skladateľmi). Lešetického cieľom bolo dať interpretovaným dielam určitý pôvab, šarm, čo chcel dosiahnuť rabatovou hrou, deformujúcou rytmické obrysy skladieb. Schmidt sledoval celkom iné ciele a Lešetický mu to veľmi zazlieval, hovoriac mu, aby si zmenil svoje meno, lebo kto sa volá Schmidt, nemôže byť dobrým hudobníkom. Výsledkom bola vzájomná neprekluteľná roztržka. Okrem toho bol Schmidt občas pozvaný na koncertné vystúpenia, čo sa jeho učiteľom nepáčilo. V Bratislave však pôsobil človek, ktorému bol Schmidt vo veľkej miere zaviazaný, a ktorému možno pripísať najväčší vplyv na mladého rozvíjajúceho sa umelca. Bol to akademický maliar, inak františkán, Felician Mócik. Napriek tomu, že nebol špecializovaný hudobník, či hudobný teoretik, predsa dokázal Schmidtovi sprostredkovať základy hudobnej teórie a princípy kompozície. Mócik navštevoval i mladý skladateľ František Babušek. Mócikov osud bol však mimoriadne tragický. Ako uznávanú osobnosť ho dvor povolal za svojho duchovného, a tým opustil aj františkánsky rád. Jeho osud spečatil posu-

dok, ktorý napísal na organ, vyhotovenom výrobom Schönhofera. Kritický obsah posudku dohnal Schönhofera k vražde F. Mócika. Táto tragická udalosť sa odohrávala pri Františkánskom kláštore.

Keďže Schmidt a jeho rodina nemali prostriedky na ďalšie štúdium, Franz bol nútený vybrať si taký nástroj na hudobnej akadémii vo Viedni (vtedy ešte konzervatóriu), ktorý bol spojený so štipendiom. Takým nástrojom bolo violončelo a Schmidt sa stal za krátky čas vynikajúcim violončelistom. Po absolvovaní štúdií bol prijatý do Viedenskej štátnej opery. Ani tu však nemal ľahký život, pretože sa dostal do konfliktu s koncertným majstrom Rosém a nemalé problémy mal aj s Gustavom Mahlerom. Časom sa však dokopal do postavy učiteľa a rektora na Viedenskej akadémii. Medzitým sa už preslávil svojimi dielami a dosiahol jemu príslušiacu úctu. Jeho významným študentom bol aj Ludovít Rajter.

ERNEST DOHNÁNYI (1877-1960) - žil pod šťastnou hviezdou. Jeho otec Frídrik bol učiteľom fyziky na klariskom gymnázii. Pôvodne sa chcel venovať hudbe, začal študovať vo Viedni, ale skoré úmrtie jeho otca ho prinútilo zvoliť si

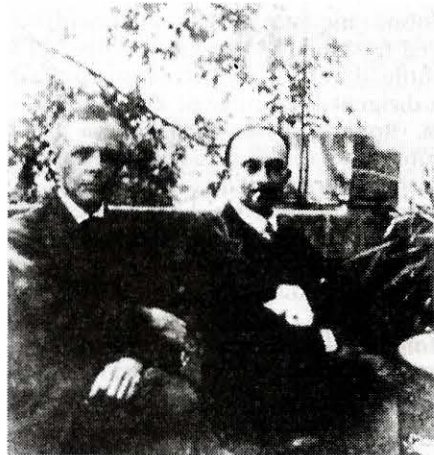

praktickejšie povolanie. Tak sa stal profesorom, ale na hudbu nezanevrel. So svojím synom a priateľom hrával takmer celý komorný repertoár a neraz usporadúvali spolu verejné koncerty. F. Dohnányi hral aj pod taktovkou F. Liszta, keď uvádzal svoje oratoriálne diela a omše. Patrílo k rodinným zvykom Dohnányiovcov pozvať každého umelca, či komorný súbor, ktorý hral práve v Bratislave, ako svojich hostí. Zavítal k nim aj pianista Stefan Thoman z Humenného, Lisztov žiak a učiteľ na Hudobnej akadémii v Budapešti, ktorý presvedčil Ernestovho otca o tom, aby poslal svojho syna na budapeštiansku akadémiu, a nie do Viedne, ako pôvodne chcel. Tak sa aj stalo a Dohnányi prehovoril aj ostatných gymnazistov o štúdiu na tejto akadémii.

Dohnányiho ďalšia kariéra bolaveľmi úspešná. Oslnil poslucháčov počíou svojej klavirnej hry. Určitý čas bol hudobným akadémii v čase vlády Bélu Kúna, čo mu bolo v neskoršom období zázlievané.

Jeho skladby svedčia o veľkej skladateľskej virtuozite a elegancii. Zrejme videl vo svojom štýle večne platný umelecký postoj. Vývoj však vyvrátil tento mysl. Zaoštal v určitom zmysle za vtedajším svetovým trendom.

BÉLA BARTÓK (1881-1945) - pochádzal z pedagogickej rodiny. Jeho matka Pavla bola na penzi, ktorú dostávala za svoje pôsobenie na učiteľskej preparandii v Bratislave. Keďže jeho otec skoro zomrel, Béla bol odkázaný pôsobiť ako domáci inštruktor u vyznávateľov židov. Mlôj starý otec ho svojho času uvádzal (po úmrti klavírného pedagóga Burgera), aby on dozeral nad hudobným štúdiom môjho otca, ako domáci inštruktor, z čoho sa vyvinulo ich celoživotné priateľstvo. Po skončení svojich štúdií Bartók prebral klavírnú triedu prof. Stefana Thomana. Tak sa stal môj otec v posledných rokoch svojho štúdia v klavírnom odbore oficiálnym Bartókovým žiakom. Bartók často chodieval na Slovensko, najmä do Bratislavy a az-

da netreba spomínať jeho bohatú zbierku slovenských ľudových piesní, ktorá u nás vyšla po jeho úmrtí, až na jej 3. zväzok, ktorý má v úmysle v budúcnosti vydať Slovenská akadémia vied.

O jeho ďalšom živote nie je potrebné veľa hovoriť, isté je, že mal veľký vzťah k Slovensku, chodieval sem na koncerty a na prednášky ako hudobný teoretik.

ALEXANDER ALBRECHT (1885-1958) - ako posledný zo skupiny štyroch vrstovníkov a priateľov študentov na tomto gymnázii, začal svoje hudobné štúdium po maturite. Vybral si Budapešť, ale jeho otec si žiadal, aby okrem hudby absolvoval aj štúdium žiada. Mladý Albrecht to splnil a študoval okrem kompozície, dirigovania a klavirnej hry aj právo, ktoré však priamo nikdy nevykonával.

Ako jediný z uvedených študentov sa vrátil do Bratislavy. Dostal sa na post organistu v Dóme sv. Martina. V r. 1921 bol zvolený za dirigenta Cirkevného hudobného spolku a za riaditeľa Mestskej hudobnej školy. Spôsobu výstavby ako klavirista a komorný hráč; hrával aj štvorročne v Budapešti, ale jeho otec si žiadal, aby okrem hudby absolvoval aj štúdium žiada. Mladý Albrecht to splnil a študoval okrem kompozície, dirigovania a klavirnej hry aj právo, ktoré však priamo nikdy nevykonával.

Ako jediný z uvedených študentov sa vrátil do Bratislavy. Dostal sa na post organistu v Dóme sv. Martina. V r. 1921 bol zvolený za dirigenta Cirkevného hudobného spolku a za riaditeľa Mestskej hudobnej školy. Spôsobu výstavby ako klavirista a komorný hráč; hrával aj štvorročne v Budapešti, ale jeho otec si žiadal, aby okrem hudby absolvoval aj štúdium žiada. Mladý Albrecht to splnil a študoval okrem kompozície, dirigovania a klavirnej hry aj právo, ktoré však priamo nikdy nevykonával.

JÁN ALBRECHT

Hovoríme s generálnym riaditeľom vydavateľstva OPUS, a. s., prof. Milošom Jurkovičom

CHCEME PRINÁŠAŤ NA TRH ZAUJÍMAVÉ VECI...

Pracovníka generálneho riaditeľa vydavateľstva OPUS, a. s., prof. Miloša Jurkoviča, známeho mimoriadne hodnotným fondom hudobných nahrávok, nepôsobí nijako reprezentatívne. Skôr stroho, vecne. Najzaujímavejšiu časť v nej predstavujú desiatky kompaktných platní, zaberaúcich jednu jej celú stenu, ďalšie platne, ktoré vyšli z produkcie inovovaného vydavateľstva, nie veľmi šťastne sprivatizovaného. Rozhodujúci balík akcií v ňom totiž vlastní česká firma Bonton. Veci však nemožno, aspoň zatiaľ, zmeniť. Vychádzať treba zo skutočnosti a tá sa nezdá až takou strašnou, ako na prvý pohľad vyzerá. V OPUSe dosiaľ vyšlo viacero zaujímavých titulov, spomedzi nich spomeniem najmä Suchoňove opery Krútnava a Svätopluk, Piesňové cykly a Slovenská omša toho istého autora, tri sláčikové kvarteta Alexandra Moyzesa, Sakrálné zbory Mikuláša Moyzesa, Slovenská suita a Spomienky Jána Cikkeru Missa Brevis ex D a Vesperae Cassovie Františka Zomba v úprave Jozefa Podprockého, Godárovo Concerto grosso, Partita a niekoľko ďalších diel svetovej tvorby v interpretácii slovenských umelcov.

Prof. M. Jurkovič otvára novú predajňu OPUS-u na Laurínskej ulici...

- Čo by k tomu dodal riaditeľ OPUSu profesor Jurkovič?

Keď si na úvod splníme povinnosť informovať o vydaných tituloch, ďalšia časť rozhovoru bude možno zaujímavejšia. Preto mi nedá nespomenúť ďalšie tituly platní s tvorbou slovenských skladateľov, čo potvrdzuje skutočnosť, že sme sa nestali odnožou nijakého českého vydavateľstva, či producentom nahrávok z českej tvorby. Posúďte. Okrem toho, čo ste spomenuli, sú to aj ďalšie sláčikové kvarteta A. Moyzesa, Partita na počesť majstra Pavla, flautový koncert, skladby v Jesení, Hudba žene, ale i I. symfónia toho istého autora. Okrem neho však vyšli aj diela ďalších - L. Burlasa, I. Paríka, R. Macudinského, M. Bázlika, D. Martinčka, E. Kráka, L. Rajtera a E. Suchoňa.

- V akom postavení sa nachádza OPUS v súčasnosti?

Zásadne v inom, ako kedysi, keď bol monopolom. Ľudia privítali, že ponuka je podstatne pestrejšia a OPUS sa musí zmieriť s tým, že je jedným z viacerých. Napriek tomu je stále v unikátnej pozícii, lebo stále vlastní všetko to, čo sa za roky jeho predošlej existencie nahralo a to možno porovnať vari len s archívom rozhlasu. Ocítam sa vlastne v úlohe lorda - strážcu pokladu, lebo to čo vlastníme, je vskutku pokladom slovenskej kultúry, na čom nemeni nič ani skutočnosť, že je v rukách súkromnej spoločnosti.

- Nie je to paradoxom hovoriť o poklade slovenskej kultúry, keď ho vlastní zahraniční akcionári?

Hovorilo sa, že ak archív OPUSu vlastní napríklad Česi, nebudú mať záujem na tom, aby sa vydávala slovenská hudba. Svojím spôsobom je opak pravdou, lebo ten istý Bonton, ktorý má väčšinu akcií OPUSu vlastní aj Supraphon a Panton, a nemá záujem robiť z OPUSu duplikát jedného, či druhého českého vydavateľstva. Svojich zákazníkov - domácich a najmä zahraničných - musí zaujať tým, čo je preň špecifické. Slovenskými interpretmi a slovenskou tvorbou. Dvořákov symfónie s Košlerom sú výnimkou z čias (začiatok sedemdesiatych rokov), keď tento fenomenálny dirigent nemohol v Čechách pôsobiť. Slovenská filharmónia dosiaľ z toho profituje.

- Postavme si však otázku, aká je predajnosť toho, čo vydávate?

V prvom rade treba pripomenúť, že slovenský trh je malý, navyše dosah OPUSu sa zmenšil aj rozdelením Česko-Slovenska. Máme síce v Čechách svoju distribúciu, no nemáme napríklad v Prahe, či iných mes-

tách svoju predajňu. V predajniach sme zastúpení len ako jedna zo značiek.

- OPUS predsa vlastní desiatky predajní. Kam sa tie stratili?

V rámci súčasnej štruktúry holdingu je OPUS, a. s., vydavateľstvo bez vlastnej distribúcie, ktorú aj so sieťou obchodov vlastní firma OPUS Trading, a. s. Sieť predajní sa kvôli ich nerentabilnosti na Slovensku zúžila.

- Ako mienite riešiť svoje poslanie, či ako znovu získať aspoň časť bývalého postavenia?

- Keďže chceme prežiť, a od štátu žiadnu dotáciu nedostaneme, musíme vydávať okrem kompaktných platní s pôvodnou tvorbou, ktorých predajnosť je nízka, zaujímavé tituly, ktoré upútajú nášho potenciálneho zákazníka. Jedným z príkladov je vydanie všetkých deviatich Dvořákových symfónií so Slovenskou filharmóniou dirigovanou Zdenkom Košlerom. My musíme počítať

...kde si možno vybrať hodnotné tituly z domácej i zahraničnej produkcie.

predovšetkým so zahraničným zákazníkom, ktorý je nielen vyberavý, ale i náročný.

- Ako je to s populárnou hudbou a ľudovým umením?

Len spomením, lebo rozširovať sa o tom nie je rozhodujúce, vydali sme profilové platne Deža Ursínyho, Mariána Vargu, Mariky Gombitovej, Jána Lehotského, Adrieny Bartošovej, skupiny Bez ladu a skladu, Lojzo, BeeM, chceme pokračovať v antológii slovenskej populárnej hudby pripravovanej P. Zelenayom a chystajú sa ďalšie. S podporou Štátneho fondu kultúry Pro Slovakia vyšiel reprezentatívny komplet štyroch CD v rámci edície Panoráma slovenskej ľudovej kultúry - Gemer - Malohont, okrem toho z folklórnych titulov vyšli i čarovné čardáše a Na Telgárte hrajú. Čiže pokiaľ ide o slovenskú hudbu, OPUS si plní svoju čestnú úlohu, šíriť slovenské hudobné umenie.

- Podarilo sa nejakým spôsobom preniesť aj do zahraničia?

Vari len nepriamo. Na základe našej nahrávky vybrali na medzinárodnú súťaž mladého huslistu Dalibora Karvaya, ktorý sa stal v Argentíne víťazom vo svojej kategórii. Okrem toho zahraničný predaj nosičov vážnej hudby má tiež vzostupnú tendenciu.

- Opus má tento rok jubileum - štvrtstoročnicu. Ako ho chcete osláviť?

Celý tento rok je pre nás jubilejným, čo sa usilujeme akcentovať vydávaním diel zo slovenskej tvorby. Na tohtoročných Bratislavských hudobných slávnostiach pri-

Veru, OPUS má dvadsaťpäť...

pravujeme na 7. októbra koncert, ktorého sme spoluorganizovali. S United Philharmonic Orchestra, ktorý bude dirigovať Richard Edlinger sa predstaví Dalibor Karvay a po prestávke odznie dielo Mirka Krajčího Symfonia da Requiem. Na jeho úvod si chceme uctiť tých, čo pre OPUS vykonali mimoriadne veľa - Petrovi Dvorskému, Bohdanovi Warchalovi a Ferdinandovi Klindovi odovzdáme Zlaté platne a v deň otvorenia BHS som odovzdal za OPUS takú istú platňu za celoživotné dielo

gánom, či inštitúciou, napr. s Ministerstvom školstva SR. Nechceme však dotáciu preto, aby sme museli niekomu "bozkávať" ruky. Na čisto obchodnom princípe a z hľadiska spoločenskej potreby by bolo možné pri garantovanom odbere vydať všetko, čo chýba. Stačí nám, aby boli pokryté minimálne výrobné náklady. Pritom nám nejde o zisk, no do straty ísť nemôžeme. To by som pred akcionármi nezdôvodnil.

- Vydali ste vôbec v súčasnosti nejaké noty?

Klavírnú školu pre potreby Základných umeleckých škôl, lebo sme zistili, že mnoho ľudí to žiada a výrobné náklady nebudú vysoké. Tu musím pripomenúť, že máme ešte stále veľa inštruktívnej literatúry zo starých zásob, ktorá sa predáva dosť pomaly, respektíve, predáva sa takmer len v auguste a začiatkom školského roku a potom jedenásť, či desať mesiacov predaj poklesne na minimum.

- A čo hudobná literatúra?

V dohľadnom čase nie, hoci spomínaný "nos" máme ekonomicky už nad vodou, no sú tu stále dlhy z minulosti, ktoré treba zlikvidovať.

- Hovorí sa, že zide z očí - zide z mysle. OPUS zišiel z očí, schádzal aj z mysle, ako to pociťujete?

Dost silno. Vydavateľstvo utrpelo tým, že sa zastavila jeho činnosť, ľudia naň začali zabúdať, vypredali sa isté zásoby, o ktoré bol záujem. Veľmi pociťujeme skutočnosť, aké ťažké je aj po krátkom čase budovať dôveru ľudí. Ťažkým si aj na distribútorov. Viem, že ten skôr zarobí na šesťstokorunovom Jacksonovi, ako na dvojstokorunovej Moyzsovej Partite na Majstra Pavla, hoci nevím, koľko ľudí si ju kúpi. Deti sú kvôli Jacksonovi schopné odtrhnúť si aj od úst.

- Čím by mohol OPUS možný trh zaujať?

O takej bombe neviem, no snažíme sa, aby to, čo máme, dýchalo kvalitou a usilujeme sa dať tomu novú podobu. Napríklad edícia Slovenský komorný orchester, Hudba zverokruhu, The best of... (Najlepšie od...) K najväčšiemu hitu OPUSu patrí titul The best of Verdi, na ktorom sú jeho najznámejšie árie, opery.

- Nepochybne sú však aj ďalšie také tituly, najmä z minulosti, ako napríklad edícia Slovenské historické organy s Ferdinandom Klindom, Bachove Sonáty, ktoré hráte Vy ako flautista s čembalistkou Zuzanou Růžickovou, či Händlov s gitaristom Jozefom Zsapkóm, Dvořákov Stabat Mater, Mozartovo Rekviem a ďalšie. Čomu to pripisujete?

Odhliadnuc od toho, že sa tam zjavujem aj ako interpret, ide zrejme o bežnú kultúrnu potrebu milovníkov hudby, čo je potešiteľné aj ako spoločenský jav.

- OPUS bol kedysi kolosom, v akej podobe pôsobí v súčasnosti?

OPUS je maličné vydavateľstvo, ktoré má zamestnancov spočítateľných na prstoch dvoch rúk. Vyplýva to aj z ekonomických daností súčasnosti, keď jednotlivci vykonávajú aj viacej funkcií.

- Nahrávacie štúdiá OPUSu patrili svojho času k najmodernejším nielen v Európe. Aká je situácia dnes a komu patria.

My nahrávacie štúdiá nevlastníme, nemáme ani vlastnú distribúciu. Tým nám odpadlo mnoho povinností s tým súvisiacich. Nahrávacie štúdiá však máme k dispozícii, pravda, musíme si ich objednať a zaplatiť. Ich úroveň je stále vysoká, čo potvrdzuje neustály záujem aj zahraničných firiem. Skutočnosť je však taká, momentálne ju nič nezmení a my sa musíme usilovať, aby sme dokázali oprávnenosť svojej existencie. Chceme prinášať na trh zaujímavé veci - napokon to potvrdí čas a náš zákazník. Ja však verím, že OPUSu sa darí bude, že obnoví svoje postavenie na trhu, dôveru milovníkov hudby a že prínosom pre rozvoj slovenskej hudobnej kultúry aj svojim prienikom na zahraničné trhy.

Nám, zákazníkom neostáva iné, len veriť, že tomu tak bude a že najbližšie obdobie bude z ekonomického a spoločenského hľadiska žižlivé, aby sme vydavateľstvu vyjadrili svoju dôveru, alebo opačný postoj. To je však vec budúcnosti. A vôbec nie vzdialenej. Verme, že poklad, ktorý riaditeľ OPUS stráži, zostane natrvalo vlastníctvom národnej kultúry a príspevkom k hodnotám vo svete.

Zhovárал sa STANISLAV BACHLEDA
Snímky M. JURÍK

Životné jubileum Františka Matúša

V plnom pracovnom nasadení sa vysokoškolský pedagóg, muzikológ a najnovšie i vydavateľ doc. PhDr. František Matúš, CSc. dožíva 60 rokov.

Narodil sa 13. októbra 1936 v Hnilčiku, v špišsko-novoveskom okrese. Od detstva mu učarili husle a svet hudby. Svoje nástrojové zručnosti naplno rozvinul na Pedagogickej škole pre vzdelávanie učiteľov národných škôl v Kežmarku a na bývalej Vysoké škole pedagogickej v Bratislave, kde študoval odbor slovenský jazyk - hudobná výchova. Ako sa sám vyznal, boli to práve učiteľia hudobnej výchovy, ktorí mali výrazný podiel na jeho rozhodnutí "byť učiteľom". "Učiteľom som chcel byť a nikdy neprestanem byť", hovorí dnesný jubilant.

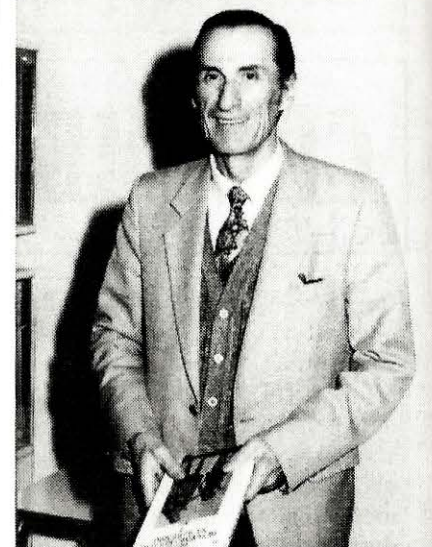
Dnes, po 38. rokoch pedagogicko-vedeckej práce doc. Matúša bolo šťastím pre celý východoslovenský región, že umiestňovacie praktiky vtedajšieho Poverenia školstva dali F. Matúšovi na výber len medzi Martinom, Banskou Bystricou a Prešovom. Užka väzba na svoj rodný kraj rozhodla, a tak prichádza F. Matúš koncom päťdesiatych rokov do Prešova na bývalú Pedagogickú inštitúciu. Po transformácii inštitúcie na Pedagogickú fakultu v r. 1964, nepretržite až dodnes je členom Katedry hudobnej výchovy PdF UPJŠ v Prešove.

Limitovanosť tohto pozdravného príhovoru dovoľuje len rámcovo postihnúť celú šírku a hĺbku Matúšovej osobnosti a jeho mnohostrannej práce pedagogickej, muzikologickej, vydavateľskej i organizátorskej.

Doc. Matúš patrí k **zakladajúcim členom KHv**. Ako dominujúce v jeho pedagogickej práci sú od začiatku hudobno-historické disciplíny, ale vyučoval i praktické disciplíny - hru na husliach, hral v učiteľskom orchestri, vykonával funkciu tajomníka katedry, založil dnes už známy a úspešný folklórny súbor TORYSA. Dnes je doc. Matúš garantom **odboru hudobná výchova**, predsedom štátnickej komisie, členom vedeckej rady PdF UPJŠ, ale najmä tou osobnosťou, ktorú si študenti a kolegovia mimoriadne vážia. I on prispieva k študentovi ako k osobnosti, sanží sa mu porozumieť, odpustiť, prepáčiť, ale pritom nezľaví z nárokov. U študentov sa snaží o rozvoj ich tvorivého/myslenia, aplikáciou teoretických poznatkov na praktické činnosti. S mladšími kolegami KHv sa ochotne podelí so svojimi skúsenosťami a tým, ktorí prejavia záujem o zvyšovanie svojej odbornej úrovne je všemožne nápomocný, motivuje ich, konzultuje, zapožičia literatúru, skrátka posúva ich dopredu. Výsledkom Matúšovho tvorivého dialógu so študentmi v poslednom období sú už tri čísla študentských reflexií o hudbe s názvom **PREDZNAMENANIA**, v ktorých študenti Hv v rôznych literárnych formách prinášajú svoje názory na hudbu, zamyslenia i vlastné skladby.

Len bibliografické vymenovanie výsledkov Matúšovej muzikologickej práce by tvorilo niekoľko desiatok strán, ktoré svojim obsahom sú jasne definovateľné v dvoch oblastiach - v hudobnej histórii a etnomuzikológii. Zachariáš Zarevický, hudobná kultúra Spiša a Šariša v stredoveku, vývin hudobno-teoretického myslenia na Slovensku v 16. storočí sú predmetom vedeckého bádania F. Matúša. Nie sú to len účelovo mienené práce kvalifikačného rastu, ale vedecké práce nastojuce problém v širšom celonárodnom i celoeurópskom kontexte, s hlbokou analýzou na základe primárneho i sekundárneho výskumu archívneho materiálu v spišských a šarišských mestách. K posledných originálnym objavom jubilanta patrí najstaršia učebnica hudby na našom území "De Musica" Leonarda Stöckela (In: Slovenská hudba, roč. XVII, č. 4, 1991), ktorú po 420. rokoch od svojho napísania našiel v Lyceálnej knižnici v Kežmarku (1987). Tieto diela vzbudzujú pozornosť v zahraničí a sú predmetom citácií maďarských a nemeckých hudobných historikov. Ako hudobný historik sa snaží priblížiť osobnosti hudobného života šarišského regiónu a najmä Prešova, ako i širokej verejnosti a poukázať na ich význam a miesto v celoslovenskom kontexte. Z jeho iniciatívy vznikla koncepcia a v jeho režii sa realizoval projekt "Mozesov hudobný rok" (6. 12. 1993-6. 12. 1994) pri príležitosti 50. výročia úmrtia Mikuláša Mozesa. F. Matúš podrobil život filozofickým názorom a tvorbe Mikuláša Mozesa a jeho novému komplexnému pohľadu. Z tejto Matúšovej analýzy vznikla monografia Mikuláš Mozes - myšlienky a skutky (rukopis v HF v Bratislave). Jeho osobným príspevkom k Roku slovenskej hudby je takmer 300 stránková monografia o Antonovi Cigerovi, pod názvom "S hudbou v srdci Tatier" pri príležitosti 85. výročia narodenia a 20. výročia úmrtia skladateľa.

Druhou oblasťou Matúšovho muzikologického záujmu je **etnomuzikológia** a **etnoorganológia**. V etnomuzikologickej oblasti je to predovšetkým ľudová pieseň šarišského regiónu, ktorá ho inšpirovala k zberateľskej i spracovateľskej činnosti. Výsledkom tohto záujmu boli tri zborníky šarišských ľudových piesní (viac ako 500 piesní) vydané v polovici osemdesiatych rokov v Okresnom osvetovom stredisku v Prešove pod názvom "Kráša života" a tiež dva zväzky "Pieseň zo Sedlca". V sedemdesiatych rokoch obohatil Matúš slovenskú etnoorganológiu o originálny objav ľudového nástroja "gajdica" pochádzajúceho zo šarišskej obce Potoky pri Lipanoch. Dispozície tohto nástroja, ako aj jeho tvorca Andreja Mizeráka spracoval v niekoľkých štúdiách, ktoré sa stretli s veľkým ohlasom folkloristickej verejnosti. Práve bohatstvo pramenného materiálu, historického i folkloristického, jeho záujem i povinnosť urobiť niečo pre rozvoj miestnej i národnej hudobnej kultúry, snaha priblížiť verejnosti zabudnuté osobnosti slovenskej hudby, podmienilo kolegu Matúša po r. 1990 k novej činnosti - **vydavateľskej**. Matúš ako vydavateľ vydal päť zväzkov svojej edície **"Šariš v zrkadle svojho poznania"**: Šarišani jak, jak se máce? A od Prešova v tím polu; Na Levockej hure dzvon se oziva; Dze si, sosničko, rosla; V Sedlci budzem. Veľkú pozornosť venoval jubileu Mikuláša Mozesa nielen ako hudobný historik a organizátor, ale aj ako vydavateľ. Svoj vlastný cieľ "zahrať, zaspievať alebo vypočuť si v priebehu Mozesovho hudobného roka 1994 aspoň jednu hudobnú skladbu Mikuláša Mozesa", pomáhal naplniť vydaním týchto titulov: **Da mihi Jesu** - desať cirkevných zborov na latinské texty, **Cesta do neba** - dvanásť svetských zborov na texty nemeckých, maďarských a slovenských básnikov, **Bol som šťastný** - umelá ľudové pieseň s klavírnym (organovým) sprievodom, **Hráme najkrajšie melógie zo skladieb Mikuláša Mozesa** (Polonéza a Mazúrka pre flautu (husle) a klavír, Predhra pre sláčikový orchester, Menuet z 2. sláčikového kvarteta a mol). Význam jeho vydavateľskej činnosti spočíva v tom, že Matúš doteraz vydal špecifickú hudobno-teoretickú literatúru, ktorej knižné vydanie po rozpade Opusu na Slovensku absentuje. K takýmto dielam patrí Krbatova "Psychológia hudby (nielen) pre hu-

dobníkov", Palovčikova monografia "Ján Cikker v spomienkach", učebnica polyestetické výchovy a terapie "Zmysly-umenia-život" rakúskeho autora Wolfganga Mastnaka a "Hudobná historiografia" Matúšovho osobného priateľa Richarda Rybáča. Posledné dielo z autorovho rukopisu spracovala Matúšova dcéra, muzikologička Janka Petőczová-Matúšová. V tomto prípade "jablko nepadlo ďaleko od stromu" a tak náš jubilant má i v rodine svoju pokračovateľku, ktorá je už známa v muzikologických kruhoch.

Matúšova dieťaťo odborná-organizátorská práca, to sú aj desiatky aktívnych vystúpení na konferenciách, sympóziách doma i v zahraničí, stovky oponentských posudkov, koncepcia dramaturgie jarných a jesenných koncertných cyklov a medzinárodných hudobno-pedagogických a vedeckých podujatí v Prešove.

V Matúšovej knižnici je ešte veľmi veľa materiálu, ktorý čaká na jeho vedecké spracovanie, na katedre čakajú každým rokom noví a noví študenti, hudobná kultúra mesta i regiónu čaká na svojho odborného gestora a preto zaželáme nášmu jubilantovi, aby mu zdravie slúžilo, vydržalo to vysoké pracovné nasadenie, ktoré si sám stanovuje a ktoré je obrovským príkladom pre nás mladších.

IRENA MEDŇANSKÁ

Dovidenia o rok v Žiline

Na pôde žilinského konzervatória sa od 23. do 29. 8. 1996 uskutočnil 1. ročník Letných kurzov komornej hudby. Zúčastnili sa ich poslucháči a absolventi konzervatórií a vysokých škôl z Košíc, Bratislavy, Topoľčian, Banskej Bystrice, Žiliny, Kroměříža a Brna. Na vedenie kurzov sa podujali poprední slovenskí umelci s bohatými koncertnými, ale aj pedagogickými skúsenosťami prof. M. Jelinek - husle, prof. J. Podhoranský - violončelo a Mgr. I. Gajan - klavír. Klavírnej spolupráce sa úspešne zhostila Mgr. E. Kršková. Účastníci sa predstavili žilinskej verejnosti na dvoch záverečných koncertoch. Dňa 28. 8. vystúpili komorné súbory - sláčikové kvarteto, dve klavírne triá, klavírne duo a najmladší účastník - nádejný talent v hre na klavíri M. Arendárik. Na záver vystúpil 11-členný violončelový súbor pod vedením prof. Podhoranského. Jeho pedagogicko-umelecké pôsobenie na kurzoch silne motivačne zapôsobil na všetkých účastníkov.

Druhý komorný koncert 29. 8. patril bývalým poslucháčom Konzervatória v Žiline a VŠMU, klavírnemu duu A. Solárikovi a P. Pažickému, s ktorými na kurzoch podnetne spolupracoval klavirista I. Gajan.

Prof. Jelinek okrem zasväcovania komorných súborov do špecifik komornej hudby uskutočnil aj prednášku, ktorá v širokom zábere odhalila účastníkom kurzov, čo všetko v sebe zahŕňa príprava a nácvik interpretácie hudobného diela.

Našiel sa čas i na výlety do Vrátnej doliny a na záver do Súľovských skál. Spoluúčasť lektorov na výlete upevnila vzájomné vzťahy a účastníci odišli obohatení o ďalšie impulzy pre svoj umelecký vývoj. Prof. Jelinek sa vo svojom zhodnotení vyjadril, že 1. úspešným ročníkom bola založená tradícia usporadúvania týchto kurzov. Kurzy splnili svoj cieľ, nakoľko pestovanie komornej hudby patrí neoddeliteľne k výchove mladých hudobníkov.

Mgr. KVĚTA GLASNÁKOVÁ

JUBILEUM ŽILINSKÉHO KONZERVATÓRIA

V októbri t. r. si Konzervatórium v Žiline pripomína 45. výročie založenia školy. Podmienky pre vznik hudobnej školy vyššieho typu boli však dané už v roku 1927, keď zásluhou prof. L. Arvaya tu vznikla Hudobná škola, ako jedna z prvých na Slovensku. Vtedajšie výsledky školy vytvorili predpoklad pre zriadenie pedagogického oddelenia pri Hudobnej škole, ktoré bolo zriadené dňa 10. októbra 1951 v zmysle výnosu Poverenia školstva, vied a umení. Hoci pedagogické oddelenie pre prípravu kandidátov učiteľstva hudby bolo roku 1956 zrušené, už roku 1957 bola namiesto neho zriadená Vyššia hudobná škola. Paralelne s vyššími hudobnými školami existovali v republike aj konzervatória so šesťročnou vyučovacou dobou. Pretože sa úroveň vyšších hudobných škôl vyrovnávala konzervatóriám, bolo neúnosné, aby existovali dva typy škôl. K reforme došlo roku 1961, kedy sa v Žiline premenila Vyššia hudobná škola na Konzervatórium - na strednú odbornú školu s maturitou a s pomaturitným dvojročným cyklom, ktorá odborne vzdeláva a pripravuje budúcich učiteľov ZUŠ alebo profesionálnych koncertných hráčov.

Už v prvom období svojho účinkovania žilinské Konzervatórium stabilizovalo profesorský zbor, čím sa vytvorili priaznivé podmienky pre ďalší rozvoj školy. Prejavilo sa to najmä v sedemdesiatych rokoch, kedy sa tu objavili mená žiakov, ktoré dnes tvoria neodmysliteľnú súčasť nášho hudobného života: G. Beňačková, T. Šalva, I. Dibák, J. Pazdera a i. Medzi žiakmi sa začali objavovať ďalšie talenty, ktoré prenikli i na zahraničné pódia a širili dobré meno školy i slovenského koncertného umenia. V ďalšom období pribúdali počet koncertov a

iných akcií, vzrástli oddelenia a pribudli niektoré nové nástroje, ktoré sa začali vyučovať (gitara, bicie nástroje a pod.).

Dnes je Konzervatórium v Žiline významným umelecko-pedagogickým zariadením v stredoslovenskom regióne. Napriek neustále sa rozširujúcej štruktúre hudobných inštitúcií a škôl na Slovensku, zachováva si svoje prioritné postavenie. Záujem o štúdium na žilinskom Konzervatóriu je sústavný. Vznikom oddelenia cirkevnej hudby a organovej triedy (s písňovým i digitálnym organom) sa rozšíril študijný program školy, sprístupnením novej koncertnej sály sa podstatne zlepšili vyučovacie podmienky žiakov i pedagógov. Na konzervatóriu pôsobi 47 interných a 44 externých pedagógov, z ktorých viaceri patria k pamätníkom školy. K dlhoročným pedagógom žilinského Konzervatória patria: A. Kállay, E. Bakay, E. Beke, P. Bienik, M. Košnář, D. Lehotský, D. Švárna, B. Urban a i., ako aj Mgr. J. Glasnák - riaditeľ školy od roku 1995.

Rok 1996 je pre Konzervatórium v Žiline významným rokom, v ktorom sa snúbi výročie školy s Rokom slovenskej hudby...

BORIS BANÁRY

Estetickou výchovou do sveta?

V rámci medzinárodnej konferencie *Hudobná výchova: Most k európskej integrácii?*, ktorá sa nedávno konala v Prešove (informovali sme o nej v č. 14), usporiadali organizátori celého podujatia - Európska asociácia pre hudobnú výchovu na všeobecnovzdelávacích školách (EAS) s Katedrou hudobnej výchovy PdF UPJŠ v Prešove, školskou správou-metodickým oddelením a ZUŠ v Spišskej Novej Vsi, v Spišskom divadle v Spišskej Novej Vsi - **jednodňový metodický deň pre učiteľov ZUŠ, ZUŠEV a HV na ZŠ z okresov východoslovenského regiónu**.

Poprit tradičných metódach výuky na slovenských ZUŠ mnohokrát priam zivajúcich po skvalitnení a oživení didaktického procesu, či snád hudobno-pedagogického potenciálu..., sa náš najnižší stupeň hudobného školstva môže pred svetom prezentovať aj svojím jedným alternatívnym modelom - *Základnou umeleckou školou s rozšírenou estetickou výchovou (ZUŠEV)* v Spišskej Novej Vsi. Zahraniční odborníci z EAS so sídlom v Cambridge sa po prvýkrát stretli na pôde krajiny východnej Európy, aby rozšírili svoje hudobno-pedagogické poznatky a skúsenosti a zároveň nám priblížili ich systémy hudobného školstva a vzdelávania. Experimentálny systém výuky na ZUŠEV bol členom EAS komplexne predstavený prostredníctvom videozáznamu už v rámci minuloročných kongresov v Innsbrucku, v Holandsku a SRN. Nie je preto náhoda, že tentokrát uvítali možnosť zoznámiť sa s jej koncepciou osobne.

Úvod dňa patril členom EAS, ktorí formou referátov, či pracovných workshopov oboznámili vyše 150 účastníkov o systéme hudobného školstva a vzdelávania v Rakúsku (prof. Dr. Wolf Peschl, predseda Asociácie učiteľov hudby v Rakúsku), v Nemecku (prof. Dr. Sigmund Helms, dekan Inštitútu hudobnej pedagogiky a vedy Vyskej školy hudobnej v Kolíne nad Rýnom) a vo Švédsku (prof. Lennart Reimers - riaditeľ Centra hudobno-pedagogického výskumu v Stockholme). Ďalší priebeh dňa patril už ZUŠEV. Jej riaditeľ Rudolf Tirpák najsmprv celú koncepciu teoreticky priblížil a vyše dvesto žiakov, účinkujúcich v hudobno-tanečno-dramatickej kompozícii s názvom *Jasná snhva svet*, potom prezentovali praktický výsledok didaktického "novátorstva".

Priblížme si v stručnosti, v čom experimentálny model výuky ZUŠEV, overený už svojou päťročnou úspešnou existenciou, spočíva. V centre záujmu tu stojí mladý človek, túžiaci prostredníctvom hudby, tance, divadla, či malieb vniknúť do tajov estetiky a umenia. Prvoradým zámerom celého didaktického modelu je dôraz na komplexnosť v umení - a na jej neodmysliteľnú estetickú súčasť - ktorú sa realizuje na základe prepojenia činnosti všetkých odborov (navzájom) a uplatňovania nových, "zreformovaných" myšlienok v obsahu ich práce. Počas štúdia môže žiak popri svojom hlavnom odbore zároveň prechádzať v troch dvojročných cykloch aj ostatnými odbormi, v ktorých môže v skupinovom vyučovaní v rozsahu jednej hodiny týždenne získavať vedomosti a

rozvíjať praktické činnosti tak, aby popri svojom hlavnom odbore vedel hrať aj na hudobnom nástroji, doprevádzať sa v tanečnej a ľudovej piesni, aby zvládol prednes spoločenského a umeleckého prejavu, aby ovládol prvky klasického a moderného spoločenského tanca, ľudového tanca a pochopil obsah a formy výtvarného umenia. Tieto odborné prípravy sa realizujú formou skupinového vyučovania jednou hodinou týždenne, ktorá je včlenená do doterajšieho rozsahu vyučovacích hodín, čím nedochádza k nárastu hodín ani pre žiakov, ani pre pedagógov. Kolektívna výučba v alternujúcom hudobnom odbore sa aj vzhľadom na istu finančnú obmedzenosť niektorých, v súčasnosti preferovaných nástrojov (napríklad klavíra) zameriava na hru na zobcovej flaute a gitare, s cieľom zvládnuť akordický sprievod k jednoduchým melódiám a rytmom.

Výsledky, respektive cieľom snaženia celého tohto nesporne náročného didaktického modelu je, pochopiteľne, jeho prezentácia formou koncertov, avšak nielen tých tradičných, na aké sme po dlhé desaťroky rokov zvyknuli. Ide o veľké hudobno-tanečno-dramatické kompozície, tematicky sa viažuce k určitému významnému obdobiu v roku. Aj delegáti EAS a účastníci metodického dňa v Spišskej Novej Vsi mali možnosť zhladať - zatiaľ najnovšiu - kompozíciu s názvom *Jasná snhva svet*!

Nechajme teraz priestor na vyjadrenie tým najkompetentnejším, odborníkom z EAS. S. Helms z Kolína nám po vystúpení povedal: "Nevyskytujú sa často príležitosti, pri ktorých som dojatý až k slzám. V tento deň, ku koncu vystúpenia, nemohol som už viac svoje slozy potlačiť. Zapríčinilo to viacero okolností: vynikajúce odborné výkony, výborná spolupráca všetkých účinkujúcich, fascinujúce tváre a nadšenie detí." Záverečné slovo W. Peschla patrilo už celému auditoriu: "Videli sme tu vo vynikajúcej forme, ako rozšiahle umelecké vzdelanie, zahrňujúce pohyb a tanec, recitáciu a divadlo, spev a hudbu, pripravené pre nás všetkých veľkolepý zážitok. Budeme o tom informovať v Európskej odbornej literatúre. Veľmi sa teším, že som mal možnosť spoznať kolektív učiteľov, veľa osobností s umeleckými a odbornými znalosťami. Myslím, že ste na ceste, ktorá zasahuje ďaleko do budúcnosti, na ceste, ktorá donesie bohaté ovocie pre dobro nasledujúcej generácie, ktorá príde po Vás."

Nuž, uvedené slová hovoria za všetko. Sme vlastníkami hodnôt, ktoré ocenili tí najkompetentnejší. Niekedy si to snád - obávajúc sa "vyliciz" z pláštika vlastných komplexov? - ani nie dostatočne uvedomujeme. ZUŠEV v Spišskej Novej Vsi svoju opodstatnenosť a perspektívu dokázala napriek tomu, že je od svojich počiatkov neustále konfrontovaná s radov nepravíkov (či závišťovcami?), ktorí si, žiaľ, nie celkom uvedomujú, že chciť "stavať mosty v európskej integrácii" môžeme jedine svojimi činmi.

ALEXANDRA SCHMIDTOVÁ

CD RECENZIE

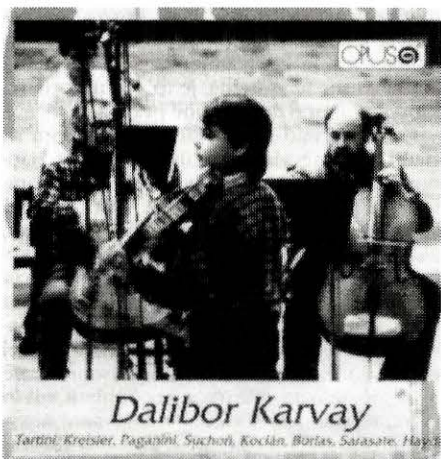
DALIBOR KARVAY

Tartini • Kreisler • Paganini • Suchoň • Kocián • Burlas - Sarasate • Haydn

Dalibor Karvay - husle

Daniel Buranovský - klavír, Slovenský komorný orchester, Bohdan Warchal - dirigent.

OPUS 912540-2

Meno jedenásťročného huslistu Dalibora Karvaya už prebehlo takmer všetkými médiami, aby uviedli do povedomia tohto mimoriadne nadaného chlapca z Vrútok. O jeho schopnostiach a možnostiach nedávno vydala nepochybné potvrdenie medzinárodná huslistická súťaž v argentínskej Cordobe, kde zvíťazil v kategórii do 13 rokov. Predpokladom účasti na tejto súťaži bola ja CD nahrávka, ktorá vyšla na jar tohto roku v OPUS-e.

Dramaturgia Karvayovej CD nahrávky je zostavená tak, aby podala čo najúplnejší obraz o jeho súčasných technických a výrazových schopnostiach, čím sa okrem trhovej atraktivity okamžite stáva aj vzácnym a neopakovateľným dokumentom, ktorý z roka na rok bude mať stúpajúcu hodnotu. Kto počul hrať Dalibora Karvaya, počnúc rokom 1992, na jeho rôznych koncertných vystúpeniach, po vypočutí tejto nahrávky poľahky skonštatuje jeho umelecký vývoj, najmä v oblasti technických nuancií, v skvalitňovaní vlastností tónu, spevňovanie a kontúrovanie melodických línií i vnútorné myšlienkové vyzrievanie. CD nahrávka obsahuje repertoár, ktorý možno začleniť do dvoch polôh: a) typicky husľové diela z tvorby majstrov husľovej literatúry (Tartini, Kreisler, Paganini, Kocián, Sarasate), b) koncertné diela (Haydn, Suchoň, Burlas). Keďže chápem túto prvú Karvayovu CD nahrávku ako prvotný profilový opus, nie je namieste klasifikácia interpretácie jednotlivých skladieb, pretože tu nejde o meranie zaužívaných interpretačných tradícií, ale skôr o poznanie virtuóza. V Tartiniho sonáte g mol, nás však predsa zaujme pomerne výrazne prejavovaná citová melodickosť kantilén, rovnako ako aj v Paganiniho Sonáte e mol, či v Kociánovej skladbe Melódie. Pravda, hravé zdolávanie technických fines, bude pravdepodobne Karvayovou interpretačnou doménou, pretože už teraz to dokazuje vo všetkých skladbách, najmä u Paganiniho, Burlas a v jeho bravúrnem čísle v Sarasatovej vďačnej kompozícii Zapateado.

Na veľmi priaznivom vyznení nahrávky má veľký podiel aj klavirista Daniel Buranovský, ktorý s Daliborom Karvayom systematicky spo-

lupracuje (a bolo by žiadúce, aby tento trend pokračoval) a ktorý je okrem svojej technickej pohotovosti mladému Karvayovi veľmi spoľahlivou oporou. Účasť Slovenského komorného orchestra s Bohdanom Warchalom, bolo pravdepodobne ich posledným spoluúčinkovaním v pôvodnej zostave pred nahrávacím mikrofónom a kto tomu rozumie, ten vie, k akej vzácnej súhre tu došlo. Aj z tohto hľadiska má Karvayova CD nahrávka už historickú dokumentárnu hodnotu, pretože život a umenie ide po každom doznení poslednej noty vždy dopredu, podľa svojich zákonov.

THE "CORNICINUM" IN CONCERT

Rajter • Čerepnin • Bozza • Měchura • Meixners • Shaw Cornicinum Academicus Chorus

(František Šupín - Joan Carlos Chordá - Enric X. Martínéz - Francisco Rodriguez Azorin - Ignazio Zamora)

OPUS 91 2543-2

CD nahrávka láka svojou elegantnou, noblesnou obálkou, názov súboru nám okrem niekoľko skúpych slov, že je to prierez repertoáru španielskeho kvinteta veľa nehovorí, rovnako tiež mená účinkujúcich, okrem slovenského hornistu Františka Šupína. Odkázaný sme iba na znejúcu hudbu a tá sa našťastie prezentuje v presvedčivých kvalitách, nekonvenčného inštrumentálneho kvinteta v skladbách pre lesné rohy. Už hneď úvodná skladba Ludovíta Rajtera Serenata da caccia pre päť lesných rohov nastoľuje vysokú kompozičnú, ale aj interpretačnú latku. Rajterova skladba napísaná v roku 1798 pre Viedenské združenie lesných rohov, je mimoriadne invenčne sviežou hudbou, v ktorej skladateľ majstrovským spôsobom oživuje a transponuje tradíciu poľovníckych serenád s finesami signálnych prvkov. Vstupná skladba aj interpretačne navodzuje mimoriadne priaznivú atmosféru, akú sa nie všetkým skladbám podarilo udržať. Čerepninova suita pre štyri lesné rohy je známou skladbou, najmä jej predposledná časť (Un chant populaire russe) a záverečný Chorál. Suita F dur pre štyri lesné rohy od Eugéne Bozza taktiež nadväzuje na tradíciu poľovníckych serenád. Na klasicistické spracovanie poľovníckej tematiky priamo nadväzuje český skladateľ Leopold E. Měchura v Kvartete B dur pre dychové kvinteto.

V poľovníckej tematike zostáva aj skladba klaviristu a skladateľa Franza Meixnersa (?) Variácie na Weberovu tému, ktoré pre kvinteto lesných rohov spracoval Hans Pizka,

hornista mníchovskej opery. Autor ukázal veľmi skromné schopnosti variačnej techniky, ide iba o štýlovú obmenu témy, ktorou je úryvok zo zboru poľovníkov z Čarostrelca. Skladba chce byť skôr humoristickou hudobnou hračkou, alebo aj hádankou, pretože jednotlivé variácie sú viac-menej vtipné štylizácie témy, ako by ich Weber transponoval do štýlovej podoby, keby bol Francúzom, Maďarom, Američanom v Chicagu, Čechom v Podebradoch (táto variácia je asi najvtipnejšia). Záver CD platne španielskeho kvinteta Cornicinum Academicus Chorus opúšťa poľovnícku tematiku a ukazuje hráčske schopnosti *hornistov* v skladbe Frippery od amerického autora Lowella E. Shawa. Je to hudba postavená na prvkoch swingovej hudby, rytme i formách. Dobré sa počúva, avšak režisér nahrávky si mohol odpustiť pred Charlestom verbálny nástup...

Cornicinum Academicus Chorus, bude zrejme veľa ľudí u nás takto počuť po prvýkrát. Dojem je veľmi dobrý. Je to kvinteto veľmi dobrých hráčov, navyše najviac oceňujem zosúladenú a štýlovo precíznu hru po technickej stránke a krásny zvuk ich nástrojov. Je to nahrávka nekonvenčného repertoáru, ktorá poteší v chvíľach oddychu.

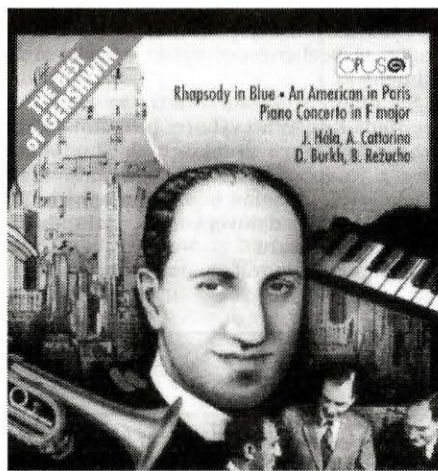
THE BEST of GERSHWIN

Rapsódia v modrom • Američan v Paríži • Klavírny koncert F dur.

Josef Hála, Alexander Cattarino - klavír

Slovenskú filharmóniu dirigujú Dennis Burkh a Bystrík Režucha.

OPUS 91 2553-2

Kým predchádzajúce dve recenzie pochádzajú z terajšieho OPUS-u, nasledujúce sú reedíciou vo forme výberu zo staršej produkcie OPUS-u, n. p. Reedície a samplerové montáže starších nahrávok sú bežnou formou exploatacie nahrávok, ktoré osvedčili svoje hodnoty a sú stále aktívnym artiklom obchodnej činnosti gramofónových firiem. Opus pre túto formu zvolil edíciu THE BEST of... teda výber aktuálnych skladieb (samozrejme aj atraktívnych autorov a interpretov), ktoré v novej ponuke môžu na dnešnom trhu zvukových nosičov opäť uspieť.

Z tvorby Georga Gershwinu sa na CD objavujú jeho najvýznamnejšie a najreprezentatívnejšie koncertné diela: Rapsódia v modrom, predohra Američan v Paríži a žiaľ málo hravaný Klavírny koncert F dur. Prvé dve skladby so Slovenskou filharmóniou nahral americký dirigent Dennis Burkh, ktorý istý čas s našimi orchestrami spolupracoval častejšie

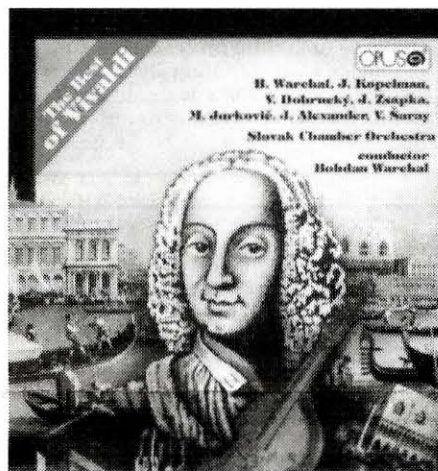
(škoda, že o interpretoch v tejto edícii na textových vložkách nič nehovorí). Obe skladby mali veľmi dobrý ohlas nielen na česko-slovenskom, ale aj na zahraničnom trhu. Gershwinov klavírny koncert u nás hral tuším iba Alexander Cattarino. Nahral ho v dobe svojej aktívnej koncertnej činnosti spôsobom, ktorý možno akceptovať aj dnes. Je len škoda, že aj po komplete Hummelových klavírných skladieb na CD (pre Diskant) nedostáva adekvátne koncertné príležitosti.

THE BEST of VIVALDI...

B. Warchal, J. Kopelman, V. Dobrucký, J. Zsapka, M. Jurkovič, J. Alexander, V. Šaray.

Slovenský komorný orchester diriguje Bohdan Warchal.

OPUS 91 2513-2

Už len pohľad na titulnú stránku tejto CD nahrávky, s menom skladateľa a interpretačným obsadením, je zárukou kvality. Ide opäť o reedíciu skladieb z Vivaldiho tvorby, ktorú nahral OPUS n. p. so Slovenským komorným orchestrom a špičkovými sólistami v dobe ich umeleckej zrelosti. Je to teda tiež jeden z vážnych dokumentov vývoja nášho interpretačného umenia, veľmi presne odzrkadľujúci jeho trendy vo vivaldiovskom repertoári. Okrem toho prezentuje sa tu interpretačná časť generácie, ktorá v istom slova zmysle spoluvytvárala niveau slovenského interpretačného umenia nielen doma, ale bola aj konkrétnym obrazom o ňom aj pre zahraničie.

Nahrávky Slovenského komorného orchestra z tvorby Antonia Vivaldiho, najmä pre OPUS, tvoria samostatnú kapitolu vo vývoji, tohto žiaľ, dnes už neexistujúceho telesa a pre muzikológa môžu byť jedinečnou príležitosťou pre hlbšiu analýzu a definovanie interpretačného štýlu tohto komorného súboru, ktorého etapa je už uzavretá.

Keďže repertoár tejto CD nahrávky, je diskofilom dobre známy zo samostatných LP platní, nepovažujem za potrebné ju bližšie komentovať. Rád by som však zdôraznil, že i napriek zdanlivo komerčnému smerovaniu tejto edície, čo je v poriadku, bolo by vhodné, resp. aj žiaduce, aby textové vložky boli vybavené aj fotografiami, údajmi kedy nahrávky vznikli a najmä stručnými informáciami o interpretoch. Ide práve o staršie nahrávky, kde znalosti aj u našej hudbu študujúcej mládeži o nedávnych osobnostiach sú veľmi povážlivé. Napokon návrat týchto nahrávok v podobe CD nosičov je svedectvom doby, v ktorej sa niečo rodilo, zrodilo a aj dobré urobilo.

MARIÁN JURÍK

Naša poznámka

Kultúrne leto v Bratislave

Leto je čas prázdnin, dovolení a oddychu pre všetkých. Platí to aj pre divadlá a orchestre, ktoré majú svoje prázdniny po celé dva letné mesiace. Na druhej strane je však leto najdôležitejšou časťou roka pre turistický ruch. Je nemysliteľné, aby návštevníci Bratislavy, ale aj domáci obyvatelia, boli násilne ukrátení o kultúrny život. O vyplnenie tohto hluchého obdobia sa pokúsil 21. ročník Kultúrneho leta, ktorý ponúkal široké spektrum podujatí z oblasti výtvarného, divadelného a hudobného umenia. Program bol natoľko plný, že aj pri najlepšej vôli nebolo v silách jedného človeka absolvovať všetky akcie. Pravdepodobne najzastupenejšou oblasťou bola práve oblasť hudobná. Milovníci folku, džezu, popu, dychovky, ale aj tzv. vážnej hudby, si čo do množstva podujatí prišli skutočne na svoje. Napriek tomu, že uhorková sezóna má tendencie zväčšať usporiadateľov k akciám, ktoré majú predovšetkým komerčné ambície s cieľom pobaviť publikum aj za cenu zníženej umeleckej kvality, oblasť vážnej hudby zostala do istej miery ušetrná. Pondelky v Klariskách, pravidelné komorné koncerty a množstvo samostatných projektov sú toho dôkazom.

Nie je žiadnym tajomstvom, že hudobníci napriek spomínaným prázdninám vo väčšine prípadov neoddychujú. Na jednej strane sú tu kvalitní profesionálni koncertní umelci, ktorí sú nútení starať sa o svoje živobytie po celý rok a na strane druhej hudobníci, ktorí vytvárajú sezónne zoskupenia - či už komorné, alebo orchestrálne.

Tieto sú zamerané predovšetkým na finančne výhodné účinkovanie, tzv. kšefty. Hrozbou organizovania podobných podujatí je, akú kvalitu sa podarí pre daný projekt získať. Tí najväčší a najlepši sú obyčajne už v dlhšom časovom predstihu viazaní výhodnejšími povinnosťami v zahraničí a pre domáce publikum zostáva alternatíva spomínaných dočasných zoskupení, alebo tých, ktorí nemajú čo robiť. Pochopiteľne nechcem generalizovať, pretože nájdeme aj svetlé výnimky, ktoré si vedome nájdú čas pre domáce publikum a považujú si za milú povinnosť predstaviť sa na domacom pôdiu. Ideálnym riešením v tejto situácii sa javí možnosť, ktorú zvolili usporiadatelia koncertov vážnej hudby tento rok. Sústreďili sa totiž na mladých, neetablovaných umelcov. A nebol to chybný krok. Poslúži celkovej kvalitatívnej úrovni, publiku a v neposlednom rade aj mladým hudobníkom. A tí svoju šancu využili. Dokázali, že u nás dozrieva nová kvalitná generácia mladých koncertných umelcov.

Sekcia vážnej hudby v 21. ročníku Kultúrneho leta určite nesklamala ani národných poslucháčov a kto chcel, ten sa v lete v Bratislave určite nenudil.

Na záver snáď ešte jedna kritická poznámka k hlavnému usporiadateľovi, Mestskému kultúrnemu stredisku Bratislava, ktorý vydal bulletin s obrovským množstvom vecných chýb a ktoré neboli opravené v priebehu celých dvoch mesiacov. Podobný prípad je mesačník Kam v Bratislave, ktorý neakceptoval množstvo zmien programu ani v augustovom čísle, kedy boli programy už v definitívnej podobe.

ZUZANA ĐURČEKOVÁ

Sviatok hudobnej kultúry v Trnave

Tradičný a skutočne neopakovateľný jarmok sa uskutočnil v Trnave - slovenskom Ríme, v dňoch 13. - 15. septembra t. r. Popri typických púťových atrakciách, množstve športových podujatí, sa uskutočnilo i podujatie, ktoré sa významným spôsobom zapísalo do histórie slovenskej hudobnej kultúry. Pamätný dom Mikuláša Schneidra-Trnavského, nazvaný Dom hudby, spustili verejnosti po niekoľko rokov trvajúcich rekonštrukcií. V roku 115. výročia narodenia skladateľa a Roku slovenskej hudby vznikol na Slovensku v dlho zanedbávanom služobnom dome trnavského regenschoriho Dómu v Trnave, prvý a ojedinelý polyfunkčný objekt. Starostlivosťou a zaangažovanosťou riaditeľa Západoslovenského múzea Ing. M. Petráša a jeho spolupracovníkov, s rozhodujúcim podielom financovania jeho pamiatkovej obnovy zo strany Ministerstva kultúry SR (rekonštrukcia si vyžiadala vyše 12,5 milióna Sk), dostala slovenská hudobná kultúra vzorový objekt, rekonštruovaný s dôslednosťou, kvalitou práce a koncepčným zámerom pre "život" Domu hudby.

vot" Domu hudby.

V expozícinej časti Domu hudby sa nachádza Pamätná izba Mikuláša Schneidra-Trnavského so štylizovanou pracovňou, hudobný salón s rekonštruovanými freskami a miestnosťou, v ktorej sú vystavené exponáty približujúce život a tvorbu skladateľa. V Dome hudby je inštalovaná Dvorana slávy, Klub hudobných umelcov, priamo symbolicky umiestnená jedna trieda ZUŠ-ky a komorná predajňa kníh, nesúca meno Mateja Hrebendu, kde sa bude predávať výlučne literatúra slovenskej proveniencie. V Dome hudby je bezbariérový výťah a kaviareň U Schneidra.

Na otvorení Domu hudby sa zúčastnil predseda Krajského výboru, primátor mesta Trnavy, zástupcovia Slovenskej hudobnej únie a Hudobného fondu, ktorí odovzdali spravovateľom Domu hudby notoviny a CD platne, ako základ novej knižnice tohto polyfunkčného objektu.

Možno konštatovať, že dobrá vec sa podarila... PAVOL BAGIN

Z 3. ROČNÍKA TRNAVSKÝCH DNÍ

Tretí ročník Trnavských dní vyvrcholil 21. 9. v Trnavskom divadle slávnostným galaprogramom, v ktorom účinkovali Soňa Valentová, Viliam Turčány, Ladislav Chudík, súbor Musica Vocalis, balet Dušana Hebylu a ďalší.

Dni s podtitulom Lásky, pokoj, porozumenie, sa v Trnave uskutočňujú od roku 1994 ako stretnutie významných trnavských rodákov z celého sveta. Ich usporiadateľom je mesto Trnava v spolupráci s cirkvami a kultúrnymi inštitúciami.

Hostia 3. ročníka Trnavských dní sa predpoludním zúčastnili na slávnostnom odhalení a vysvätení pamätnej tabule Mikulášovi Schneiderovi-Trnavskému pri príležitosti 115. výročia narodenia. Boli

medzi nimi pápežský prelát, vedúci slovenskej katolíckej misie v Paríži František Reves, violončelista Richard Vandra zo Španielska, sochár a medailér William Schiffer z Francúzska, vedec Rudolf Sládkovič z Nemecka, herci Soňa Valentová a Jozef Adamovič, interpreti Elena Kittnárová a Marián Bulla, štvornásobný účastník olympijských hier, chodec Pavol Blažek, básnici Viliam Turčány a Ján Motulko a ďalší. Súčasťou dnešného druhého dňa Trnavských dní bolo aj vystúpenie 200 členov trnavských speváckych zborov na Trojičnom námestí. Popoludní si hostia v priestoroch železničnej stanice pripomenuli 150. výročie príchodu prvého vlaku do Trnavy. (TASR)

PAVAROTTI BUDE DRAHÝ PRE HONGKONSKÉ OSLAVY

Čína prehodnocuje plány na pozvanie talianskeho tenoristu Luciana Pavarottiho na oslavy odovzdania Hongkongu do rúk Pekingu v roku 1997, pretože slávny spevák je pre ňu veľmi drahý, píše utorkové vydanie novín South China Morning Post.

Organizátori slávností vážne uvažujú, či pozvať na večierok Pavarottiho i kúzelníka Davida Copperfielda, lebo každý z nich

si za vystúpenie pýta sedem miliónov hongknských dolárov (897 000 amerických dolárov).

Rokovania s Copperfieldom začali s jeho požiadavkou siedmich miliónov dolárov. Ako ďalej uvádza denník citujúci vyhlásenie Raymonda Wu, člena čínskeho výboru dohliadajúceho na navrátenie Hongkongu ČLR, Pavarotti chce "dokonca ešte viac". (TASR)

Who is Who?

Po prečítaní príspevku pána Romana Smolu, uverejnenom v HŽ 14/96 mi nevdojak prišiel na um povzdych Violety z 1. dejstva Verdiho Traviaty: "E strano, e strano...". Verím, že Giuseppe Verdi nepatrí k vyvoleným autorom pána Smolu, ale klasik sa stáva klasikom vtedy, keď sa naňho odvolávajú aj stále nové a nové generácie. Poďme však k veci: veci čudné, prečudné sa niekedy vôkol nás odohrávajú. Mne sa jedna z takých vecí prihodila práve nedávno. Dostal som list, kde v poličku adresát stojí: Herrn Igor Javorský... atď. a podľa údajov v záhlaví bol písaný v Berlíne 11. júna 1996. Je napísaný vo vznešenej nemčine. Pod listom je podpísaný pán Peter Machajdík. Na obálke sa skvele dve slovenské známky v hodnote 6 Sk... (??) Pán Machajdík píše, že (voľný preklad) je škoda, ak mladý a inteligentný človek ako ja (t. j. Igor Javorský, pozn. autor) sa tak málo zaoberá svojou súčasnosťou. Aby som bol konkrétny: vo veci je opäť bulletin k Roku slovenskej hudby, ktorý sa ako zlý prizrak stále objavuje na horizonte nášho hudobného diania. Pán Machajdík je zjavne sklamaný, že jeho meno a meno pána Juraja Đuriša nie je v bulletine uvedené a navyše, že osobnosti Daniela Mateja venujem v texte príliš málo miesta. Reakciu pána Machajdika chápem a chápem aj jeho sklamanie. Apropó: vraj ho asi nepovažujem za slovenského skladateľa, tak mi píše po nemecky. Omyl. Problém je v tom, či pána Machajdika považujem vôbec za skladateľa.

Takmer presne o mesiac (10. júla 1996) vyšlo spomenuté štrnásť číslo Hudobného života a v ňom tiež už spomenutý pán Smola s bolestným podtónom píše o nedocenených a ukrivdených tvorcach - Danielovi Matejovi, Jurajovi Đurišovi a Petrovi Machajdikovi, ktorí sú spomenutí málo alebo vôbec. A nie len to. V článku som natrafil na tie isté formulácie, ktoré použil pán Machajdík v osobnom liste. Tak teda: kto mi to vlastne písal? Alebo, naopak: kto to teda napísal do Hudobného života? Článok Romana Smolu je skrátenou a variovanou verziou listu pána Machajdika a ja váham, kto je potom autorom myšlienok... Alebo ide o dve telá a jednu dušu...? Schubertovský Doppelgänger? Steven-sonovský Dr. Jekyll a Mr. Hyde? Who is who?

Nech je to ten, či onen pán, budem reagovať opäť slovami klasika, resp. parafrázou situácie z Predanej nevesty: "Jen dovoľ, bych ti vložil..."

Pán Machajdík aj pán Smola sa mýlia, ak sa domnievajú, že aspoň "bajocko" nesledujem aktivity Daniela Mateja, môjho mladšieho spolužiaka z hudobnej akadémie. Dá sa povedať, že ho obdivujem v jeho presvedčení a že mnohé jeho aktivity mi imponujú - avšak väčšinou sú to aktivity organizátorské, manažerské alebo aktivity umeleckého vedúceho, stroju koncertných podujatí. Skladateľský output Daniela Mateja v mojich očiach vybočil z rámcov, v ktorých možno vraviť o hu-

dobnom kumšte - a pokiaľ sa nemýlim, toľkokrát prekliaty bulletin mal byť zasvätený Roku slovenskej hudby. Prepáčte, ale pokiaľ niekto vo vzájomnej rozprave na tému jedného z významnejších klasikov reaguje provokatívnu otázkou: "A to bol kto...?", sám sa cieľavedomo vyčleňuje z pelotónu tvorcov HUDOBŇÝCH dejín a zrejme uvažuje o generovaní nového systému ľudskej komunikácie, ktorý asi neznesie začleňovanie pod tradíciou "páchnuci" pojem "hudba". Napriek tomu som venoval Danielovi Matejovi v texte aspoň tú stručnú informáciu. Mohol som uviesť viacero iných mien, ktoré väčšmi naplňujú moje predstavy o činnosti skladateľa-hudobníka. Nestalo sa, pretože práve Daniela Mateja som si vytipoval ako jedného z hlásateľov čohosi, čo obohacuje všumelecký kvas na Slovensku. Na "desafllekové" ceste od Bellu až k Danielovi Matejovi toho miesta prosto viac nezvyšilo. Prosto, konkurencia je silná, mnohopočetná. A ak si pán Smola myslí, že zmienka o Danielovi Matejovi nie je výstižná, je to vec názoru, na ktorú mám pravdepodobne právo.

Pri práci nad svojim príspevkom som sa riadil výlučne vlastným úsudkom a v žiadnom prípade som neaktivizoval "len zastaralé a neprogresívne pracujúce inštitúcie", o akých píše pán Smola na stranách HŽ (inak, ak už je reč o akejsi cti, nebolo by od veci, keby pán Smola konkretizoval, o aké inštitúcie mu išlo...). Veľmi som sa pobavil na víziách pána Smolu o akýchsi silách, ktoré chcú zariadiť, aby sa o niektorých autoroch radšej pomlčalo. Nevieť, aké má on skúsenosti, ale mňa nič nemá, nikto ma nepodplátiť, nikto si u mňa nič nezariaďoval, nikto sa mi nevyhrážal, nikto mi nič nediktoval. Na rozdiel od mnohých oficiálnych médií pôsobiacich na Slovensku sa cítim byť v tomto smere naozaj nezávislým a slobodne uvažujúcim človekom. Vôbec nemám záujem komusi podkladať polienka pod nohy, mám len právo vybrať si z celkového menu to, čo mi chutí a vyhovuje. Nuž a nakoľko bulletin k RSH nebol chápaný ako encyklopédia, ani ako telefónny zoznam, ktosi musel z kola von (v tejto súvislosti ma naozaj mrzí, že v rámci hektickej práce nad textami do bulletinu mi nevdojak vypadli niektoré mená, ktoré by som tam sám rád videl - prosím o prepáčenie všetkých tých, ktorí vedľa o koho ide).

Záverom vari toľko. Zaráža ma, keď tvorcovia najdnešnejšieho dneška, ktorí konštruktívne rebelujú proti zápachu naftalínu pociťujú natoľko bolestne, ak ich mená nie sú glorifikované v konvenčne orientovanom materiáli, na hony vzdialenom od méty vyššej odbornosti. Pokiaľ viem, každá zo špeciálnych akcií venovaných hudbe dneška prináša so sebou aj hromadu materiálov, ktoré možno použiť práve tak, ba čo, užitočnejšie ako bulletin k RSH. Preto ten povzdych z úvodu: je to naozaj zvláštne, zvláštne...

IGOR JAVORSKÝ

Dóm sv. Martina patrí hviezdám hudobného neba

Dóm sv. Martina v Bratislave, miesto korunovácie mocnárov, ale aj duchovného pookriatia, patrí hviezdám hudobného neba. V dôstojnej atmosfére chrámovej lode režisér Juraj Johanides nakrúcal klip k titulnej piesni pripravovaného albumu Pavla Haberu Svet lásku má, ktorú interpretuje spoločne s Petrom Dvorským a Karlom Gottom. Na nakrúcaní bol prítomný aj orchestr Slovenskej filharmónie, vedený šéfdirigentom Ondrejom Lenárdom, ktorý si tento deň nenechal ujsť napriek zdravotnej indispozícii.

"Je to tisíckrát vyslovená téma, tisíckrát sa nad ňou zamýšľali umelci, filozofovia. Žiaľ, potreba lásky a mieru, nech to znie akokoľvek sentimentálne, je práve dnes veľmi potebná," uviedol režisér J. Johanides. "Väčšinu klipu piesne nakrútime tu, časť s P. Haberom na ďalších miestach. Všetko to bude doplnené o archívne zábery udalostí v sú-

časnom svete; v súčasnom svete, ako aj o zábery osobností, ktoré sa významnou mierou prispeli na propagáciu myšlienky svetového mieru a lásky - od Beatles a Johna Lennona, Matku Terezu, až po Michaila Gorbačova a ďalších," podotkol J. Johanides.

Ako prezradil producent projektu Július Kinček, premiéru titulnej skladby uvedie rádio ROCK FM 30. septembra. "Som rád, že už v týchto dňoch začína výroba CD a MG pásov, a nič nebude brániť tomu, aby si ich priaznivci nelen P. Haberu, ale aj milovníci hudby mohli kúpiť už 21. októbra," zdôraznil J. Kinček. Slávnostný krst by sa mal uskutočniť 25. októbra na zámku v Smoleniciach za účasti všetkých interpretov a ďalších významných hostí, medzi ktorými nebudú chýbať ani zástupcovia firiem a spoločností, vďaka ktorým sa celý projekt mohol uskutočniť - VSŽ Košice, a. s., Slovenskej pois-

Dar IBM Slovakia pre SF

Slávnostný koncert pri príležitosti odovzdania daru spoločnosti IBM Slovakia významnej hudobnej inštitúcii - Slovenskej filharmónii, uskutočnil sa v koncertnej sieni SF v Redute. Zúčastnil sa na ňom generálny riaditeľ IBM Slovakia Haakon Dahl, predstavitelia SF ako aj ďalší hostia. Prítomní boli aj zástupcovia diplomatického zboru v SR.

Dar predstavuje softverové počítačové vybavenie OPAS, ktorým sa výrazným, spôsobom uľahčí riadiaca práca nielen samotnej inštitúcii, ale aj jej jednotlivých zložiek. Firma IBM tak pokračuje v úspešnej spolupráci, ktorú so SF nadviazala v

minulom roku, keď jej venovala základné počítačové vybavenie. Ako v príhovore uviedol H. Dahl, pre IBM je táto spolupráca príležitosťou prejať skutočný vzťah medzi umením najvyššej kvality, ktoré SF šíri nielen na Slovensku, ale i v zahraničí aj špičkovou svetovou počítačovou technológiou.

Na koncerte sa predstavil Slovenský filharmonický zbor so sólistami pod vedením Jana Rozehnal a Musica Aeterna vedená Petrom Zajčkom. Uviedli slávnostné oratórium Te Deum francúzskeho barokového skladateľa Jeana Baptistu Lullyho.

INFOJAZZ Č. 2-3/1996

- **22. ročník Bratislavských jazzových dní** sa uskutočnil v dňoch 25. - 27. 10 1996 v PKO. Jeho hlavným usporiadateľom je agentúra Rock-Pop.

25. 10.
Orchester G. Broma (SK + CZ)
Thomy and Co (F)
Barbara Dennerlein (D)
Yellow Jackets (USA)
26. 10.
Inter Jazz Q (CZ, SK, PL)
BABOS BAND (H)
Benny Golson's Whisper Not (USA)
Arturo Sandoval (USA)
27. 10.
Veleband (CZ)
Timmer Brauer (A)
Brian Auger (GB)
Bill Evans (USA)

- Na **5. ročník Letnej jazzovej dielne** v Bratislave prišlo začiatkom júla 40 hudobníkov. Aj keď pôvodne prihlásených uchádzačov bolo 49, z hľadiska kvantity je to určite úspech. S kvalitou hudobného remesla je to trochu horšie, ale systematickou prácou a podporou podujatí podobného typu sa môže

situácia zlepšiť. Zo 40 hudobníkov bolo päť klaviristov, jedenásť gitaristov, päť saxofónistov, šesť hráčov na kontrabas a basgitaru, päť na bicie nástroje, dvaja speváci a ďalší boli pasívnymi účastníkmi. Študenti boli spokojní so svojimi pedagógmi, ktorými boli **P. Lipa, P. Bodnár, S. Loescher (USA), M. Jakabčic, S. Počaji, J. Kalász, J. Griglák, C. Zelenák, J. Gergelyi**. Najviac sa sťažovali na krátky čas výuky a málo individuálnych hodín. Viacerí z nich navrhovali hneď na začiatku dielne rozdeliť frekvenciantov do kategórií podľa kvality na základe stupňa pokročilosti, aby si prišli na svoje ako začiatčníci, tak i konzervatoristi. Záverečný koncert účastníkov sa kvôli zlému počasiu predsa len nekonal v areáli na Kuchajde, ale na Ľudovom konzervatóriu na Sliackej ul., teda v mieste konania jazzovej dielne. Termín šiesteho ročníka Letnej jazzovej dielne je 2.-5. 7. 1997.

- Aj ďalšia iniciatíva by mala pomôcť skvalitneniu úrovne našich študentov jazzu. Na základe priateľstva medzi mestami sa organizácia Cleveland - Bratislava Sister Cities spojila s vedením *Cuyahoga Community College v Clevelande* a ponúkla bezplatné štúdium jazzu trom záujemcom z Bratislavy. Budú bývať v rodinách slovenského pôvodu, ktoré im poskytnú ubytovanie a stravu, Cuyahoga Community College bezplatné štúdium, takže im zostáva už len zaplatiť si cestu do USA. Slovenská jazzová spoločnosť odporučila týchto hudobníkov - **Sylvia Vidová (1975)**, gitara, **Daniel Salontay (1965)**, gitara, **Rastislav Gallo (1970)**, bicie nástroje. Cuyahoga Community College patrí k prestížnym univerzitám vo svete. Je súčasne usporiadateľom festivalu Tri-C Jazzfest. Záujemcom ponúka rôzne študijné programy, ktoré organizuje v spolupráci s jazzovou spoločnosťou Northeast Ohio Jazz Society. Poskytuje tiež štipendia. Vyučujúcim na tejto škole sú Ernie Krivda (saxofón), Greg Bandy (bicie nástroje), Kenny Davis (trúbka), Neal Creque (klavír), Marion Hayden (bas), Dolores White (klávesové nástroje).

Kontakt: Cuyahoga Community College, Metropolitan Campus, 2900 Community College Avenue, Cleveland, Ohio 44115, tel.: (216) 987-4400.

- O jazzové štipendium v Hudobnom fonde sa v tomto roku uchádza gitarista **Miloš Železnák** a hráč na bicie nástroje Igor Sabo. Rada SJS ich žiadosti odporučila.

- Jazzové Vianoce spojené so súťažou neprofesionálnych jazzových skupín, **Prehliadka nových tvárí slovenského jazzu**, sa budú konať **13. - 14. 12. 1996**. Slovenská jazzová spoločnosť preto vyhlasuje súťaž a prosí všetkých nadšencov, ktorí aspoň trochu veria svojim jazzovým a hudobným schopnostiam, aby zaslali svoje prihlášky na sekretariát SJS, Jakubovo nám. 12, 811 09 Bratislava, tel.: 5361 407, 5361 406 (v utorok po celý deň, vo štvrtok poobede, p. A. Leonová). K prihláške je potrebné pripojiť demo kazetu, obsadenie a mená členov skupiny, dátum vzniku a kontaktnú adresu leadra. **Uzávierka súťaže je 31. 10. 1996**. Po tomto termíne zasadne porota a vyberie z prihlásených záujemcov priamych účastníkov súťaže.

- V skladateľskej súťaži vypísanej pri príležitosti *Roku slovenskej hudby* vyhodnotila porota tri víťazné skladby:

v kategórii veľkooorchestrálneho jazzu

M. Jakabčic: Lower East Boston Alcoholic Group

A. Coufal: Swingin' Scratch "2"

v kategórii pre menšie obsadenie

J. Hajnal: Monkov tatranský sen

Ďalšími účastníkmi súťaže boli P. Sedlák, P. Belák, V. Vizár. V rámci prehliadky súčasnej hudby Nová slovenská hudba sa 26. 11. uskutoční jazzový koncert, na ktorom odznejú víťazné skladby.

- Na *Československý jazzový festival v Přerove* vyslala SJS tieto skupiny: Matuš Jakabčic Tentet, Lipa Šeban Blues Band, Trio Jozefa "Doda" Šošoku (Karen Edwards - spev, klavír, USA, Petr Kořínek - kontrabas). Na festivale v dňoch 19. - 21. 9. ďalej vystúpili Originální pražský synkopický orchestr, Allan Harris (USA), Academic Jazz Band, Alice Day and Horace

Parlan Trio (USA), Eva Pilarová a skupina Víta Fialy, Maynard Ferguson, Big Bop Niveau Band (Kanada, USA)...

- **Lučenské jazzové dni** sa svojím prvým ročníkom zapísali do kalendára 30. - 31. 8. '96. Účinkovali na nich Lučenské dixieland, Stará jedáleň (Pezinok), Hot Jazz Band (Budapešť), ASH Band, Peter Lipa and Band. V mieste konania koncertov v Redute bola po oba večery veľmi dobrá návštevnosť (okolo 200 ľudí), po hlavných vystúpeniach čakal poslucháčov ešte jam session. Lučenským jazzovým dňom želáme mnoho dobrej hudby a vytrvalosť do ďalších ročníkov!

- Usporiadatelia festivalu **Jazz Prešov** (klavirista Peter Adamkovič) majú v tomto roku mnoho starostí s jeho financovaním. Dúfajme, že napriek tomu potešia svojich priaznivcov jazzovými koncertami, ktoré sa budú konať v dňoch 29. - 30. 10. 1996. Termín nasledovného Jazzového festivalu v Bardejove bude koordinovaný s podujatím Jazz Prešov 1996.

- Na 17. ročníku **Leverkusener Jazztage** (12. - 20. 10.) 1996 si poslucháči mohli vypočuť hudbu týchto umelcov: Al Foster Group, Kid Creole and The Coconuts, Sol Mestizo (Charlie Mariano, Mike Hertig, Michel Küttner...) Elisa Monte Dance, Joe Zawinul Syndicate, Dusko Goykovich Quintet, Candy Dulfer: Extravaganza (Bootsy Collins), Al Jarreau Group a ďalších.

JAZZMANI V ZAHRANIČÍ

- *Peter Lipa and Band* v obsadení A. Šeban, J. Tatár, M. Gašpar, M. Buntaj účinkovali koncom júna v Clube New O v Ascone vo Švajčiarsku. V auguste spolu absolvovali štyri koncerty v Lisabone a Palmele v Portugalsku. Ďalej pokračovali vystúpením na hudobnom festivale v rodnom meste B. Martinu v Poličke. Turné bolo súčasťou *Roku slovenskej hudby*. So svojou druhou skupinou (D. Húščava, J. Lehotský, P. Bodnár, F. Karnok, A. Šebo, C. Zelenák) vystúpil Peter Lipa na hrade Hellbrunn v Salzburgu (23. 7.) na jednom pódiu spolu s Arturom Sandovalom. O niekoľko dní neskôr účinkovali v Jevere a v Delmenhorste v Nemecku.

- **Traditional and Revival Jazz Band** pod vedením Vlada Vizára v obsadení Červenka, Suchán, Herko, Discantini, Durdina, Dányi absolvoval v lete koncerty v Stuttgarte, Viedni a v Braunschweigu. So speváčkou J. Kočiánovou vystúpil na festivale vo Fredericiu v Dánsku.

JAZZMANI DOMA

- **Dixieland BB Band** z Banskej Bystrice vydal *profilové* CD. Nahral ho v obsadení Jozef Karvaš - leader, trúbka, spev, Václav Chochol - klarinet, saxofón, Viliam Kozák - trombón, Vojtech Matušek - klavír, Štefán Dugas - banjo, Michal Kališka - kontrabas, Anton Benedek - bicie nástroje, Jan Susík - spev. Album okrem evergreenov obsahuje aj pôvodné skladby členov súboru - V. Matuška, V. Kozáka, J. Karvaša. Podľa informácií členov recenzie a rôzne názory na toto CD prišli z Veľkej Británie, Švajčiarska a USA.

YK

JAZZMANI DOMA A V ZAHRANIČÍ

Skôr, než sa budeme venovať správam o jednotlivých aktivitách našich jazzmanov doma a v ďalekom zahraničí, spomenieme jednu závažnú skutočnosť (závažnú aspoň pre jazzový život hlavného mesta SR): v Bratislave sa opäť zrodilo miesto, kde sa pravidelne hrá jazz. Je ním **Café Hystéria** pri zimnom štadióne - príjemný a útulný priestor s kvalitnou hudbou, zatiaľ, bohužiaľ, len pomenej navštevovaný jazzovým publikom. Nadšenci jazzu, nenechajte sa preto zahanbiť amatérmi! *Ste srdečne zvani!* Kontrabasista **Juraj Kalász** naďalej spolupracuje s rôznymi hudobníkmi a formáciami (zvlášť, že ho nedokázalo odradiť ani to tragicky chladné leto...): s *Triom Komorného Jazzu* (Hnilička, Pokorný) vystúpil na vernisáži v Brne, zámku v Buchloviciach, festivale v Boskoviciach, v kostole v Modre spolu s Matušom Jakabčicom. V lete ďalej koncertoval aj s P. Wlosokom, ktorý sa tu cez študijné prázdniny zastavil. So saxofónistom D. Húščavom vystúpil na filmovom festivale v Trenčianskych Tepliciach, s *Triom G. Kočího* na "Gypsy Party" v Serebi, absolvoval koncerty a klubové hrania v Brne a vo Viedni s talianskou skupinou **Feel That Jazz Quintet** so speváčkou Carola Cora. Účinkuje v Talk Show M. Markoviča, každý štvrtok ho počujeme v Café Hystéria, angažuje sa v oblasti scénickej hudby pre HaDivadlo.

- Saxofónista **D. Húščava** koncertoval na nádvorí E. Štúra v Modre (Jakabčic, Dome, Kalász), taktiež v Café Hystéria (Šusteková, Bouda, Kalász, Petráš).

- Gitarista **Matuš Jakabčic** nahral CD ako člen *Orchestra Gustava Broma*, ktorý v súčasnosti vedie V. Valovič. Projekt uzrie svetlo sveta v októbri a hudobník má na ňom 6 aranžmánov. Na prelome júna a augusta orchester absolvoval šnúru v Poľsku. Ďalšie podujatia: Art Club na Jakubovom nám. (Loescher, Griglák, Zelenák), Moyzesová sieň a kostol v Modre - formácia *Gospel Trio* (Jonáš, Griglák, Zelenák) + Zuzana Suchánková, Party Televízie Markíza (Loescher, Balogh, Kalász, Petráš). V rámci BHS vystúpi so svojím Tentetom spolu s *Greg Hopkinsom* (USA, trp.), ktorý uvedie aj vlastné skladby. Matuš Jakabčic prezradil aj čo-to z kompozičnej dielne - spolu s Bercom Baloghom chystajú projekt, s ktorým koncertne vystúpia. Všetci sme už sťa na ihlách...

- **Adriana Bartošová** pokrstila svoje nové CD *Mais Que Nada*, ktoré koncom júna predstavila koncertom v Piešťanoch. V letných mesiacoch vystúpila v Art Clube, na radničnom nádvorí, v Zichyho paláci v rámci Kultúrneho leta... Repertoár koncertov pozostáva zo skladieb zo spomínaného CD a za hudobnými nástrojmi sa striedajú: J. Burian, M. Breznický, O. Petráš, M. Buntaj, A. Jaro, J. Griglák.

- **Juraj Bartoš** účinkoval v rakúskom Saalseldene na jazzovom festivale s tamojším Big Bandom *Nouvelle Cousine* (24. 8.), ďalej v Salzburgu s formáciou *Motley Mother Tongue* - Ch. Muthspiel (trombón), jeho brat W. Muthspiel (gitaru), T. Raney (bicie nástroje), P. Herbert (kontrabas), B. Schmidt (husle), M. Škuta (klavír), G. Preinfalle (saxofón) (31. 8.). Trubkár v októbri vystúpi s *Wienna Art Orchestra* vo Viedni v

Účastníci jazzovej dielne

klube Porgy a Bess s programom "From no time to ragtime". Okrem toho ho môžeme zastihnúť aj u nás doma v bratislavskom Istropolise s Bratislava Hot Serenaders.

- Hráč na bicie nástroje a perkusie **Jozef "Dodo" Šošoka** cez leto vonkoncom nezaháľal: Koncom júla uskutočnil premiéru svojho sólového programu v Chráme sv. Barbory v meste Hranice na Morave. Projekt nesie názov *Drums and Percussions Acoustic Music*. Predvedie ho aj na 4. ročníku festivalu Týždne európskej kultúry vo Viedni - a. h. Leopoldo Fleming (perkúzie, USA).

S trojicou hudobníkov Bob Mover (altsaxofón, USA), Harald Neuwirth (klavír, Rakúsko), P. Kořínek (kontrabas) koncertoval v Bratislave (Hystéria, Radničné námestie), Piešťanoch. J. D. Šošoka ako člen *Pražského jazzového kvarteta* (S. Košťanec, P. Kořínek, a. h. J. Hnilička - trúbka, D. Duggenheim tenor a soprán saxofón, Švajčiarsko) okrem jazzových koncertov s kvartetom absolvoval tiež program pod názvom *Suita Petra Kořínka - obrazy z dejín českej a slovenskej cirkvi*. Autorom hudby je P. Kořínek, ktorého inšpirovali motívy stredovekej cirkevnej hudby. Premiéra programu sa uskutočnila v Tomášovciach a šnúra vystúpení pokračovala v Bratislave (Klarisky), Liptovskom Trnenci (kostol). V cykle **Cassovia jazz** Košická televízia nasníma koncert v *Záhraďe u Vodnára*, kde účinkovali s J. D. Šošokom Karen Edwards (spev, klavír), Georg Farmer (kontrabas), J. Bartoš. Koncerty pokračovali striedavo s kontrabasistami J. Griglák a P. Kořínom.

V cykle **Jazz pre všetkých** STV natočila program v ateliéri J. D. Šošoku (uvádza P. Lipa). Hudobník tiež nahráva pre SEUK skladby z autorskej dielne S. Stračinu a M. Dubovského.

- Klavirista **P. Bodnár** vystúpil v programe s **P. Cardarellim** (tenor saxofón, USA) C. Zelenák, M. Marinčák, kom na niekoľkých miestach: v Rožňave, Poprade, Košiciach, Spišskej Novej Vsi, Vranove nad Topľou, Piešťanoch.

- V neďalekom **Pezinku** je bohatý jazzový život. O pravidelných podujatiach v tamojšom **Dome kultúry** sme sa zmienili už v predchádzajúcom čísle Info jazzu. Prebiehajú tam dva druhy podujatí: *Koncertná kaviareň* a *Kaviareň u Bakusa*. To, že nadšenie organizátorov **P. Konečného** a **R. Federa** je priam bezhraničné, dokazujú nasledovné informácie: koncertuje tam skupina *Stará jedáleň*: P. Preložník, J. Duban, R. Chovanec, R. Nikolajev). Koncom júla tu vystúpili skupiny *Buty* a *Black Cat Moan*, v rámci programu Kaviareň u Bakusa účinkovali *Swing Quartet Piešťany* (M. Zeman, P. Jankech, M. Zaťko, O. Petráš a M. Bojlová a. h.). Od člena skupiny Stará jedáleň sme sa dozvedeli, že v tomto období koncertujú pomenej, pretože nahrávajú platňu. Napriek tomu si ich publikum vypočulo aj v bratislavskej Hystérii, Lučenci a v ostravskom klube *Parník*.

- Skladateľ a klavirista **Kristián Seidmann** bude spolu so spevákom **Ivom Hellerom** účinkovať na jazzovom večere v Slovenskom rozhlase v štúdiu 5 dňa 27. 10. 1996 o 18-tej h.

KRÁTKA SPRÁVA O MLADOM JAZZE...

Skupinu **Traditional Band** netreba zvlášť predstavovať. Pre nezastavených a zábudlivých pripomenieme, že pochádzajú z *Lučenca* a úspešne sa predstavili publiku na prehliadke nových tvárí slovenského jazzu *Jazzové vianoce* a tiež na predminuloročnej súťaži v Žiline. Je potešiteľné počuť, že o tejto mladučkej skupine viac už aj širší okruh publika - pravidelne totiž vystupujú na rôznych podujatiach a príležitostiach: koncert v Lučenci (výťažok z koncertu venovali pre mentálne postihnuté deti), viackrát vystúpili v Košiciach, v Žiline na výstave Expo tour, Bratislave, Sliachi... Počulo ich už aj publikum v Maďarsku na Medzinárodnom dixielandovom festivale v *Salgotariáne*.

JAZZ VO VÝCHODOSLOVENSKOM PREŠOVE...

Na Základnej umeleckej škole v Prešove sa žiaci môžu priučiť aj inej, ako vážnej hudbe. Postarali sa o to traja jazzmani a zároveň pedagógovia **P. Adamkovič, M. Marinčák** a **S. Cvanciger**, ktorí založili na ZUŠ-ke tzv. **Jazzové oddelenie**. Žiaci sa môžu prihlásiť až po dosiahnutí istej nástrojovej spôsobilosti na nasledovné nástroje: *Klavír* (P. Adamkovič), *basová gitara, kontrabas, gitara* (M. Marinčák), *bicie nástroje* (S. Cvanciger). Výuka trvá 4 roky, žiaci hrajú aj kolektívne aj individuálne, učia sa aj dejiny jazzu a získajú tiež výzbroj na teoretickom poli. Väčšinou sa hrajú jazzové a jazzrockové štandardy. Obdivuhodný je nielen počet (momentálne tu študuje vyše 30 žiakov), ale aj sladké plody, ktoré nedávno dozreli v podobe *koncertu* žiakov: M. Benko (klavír), J. Smekal (kontrabas), J. Ontko (gitaru), L. Dvorščák (bicie nástroje). *Želáme ešte mnoho koncertov s kvalitnou hudbou a ešte viac mladých talentov!*

Všetky príspevky sú neodtajenou radosťou vítané...

Pripravili: Yvetta Kajanová a Zuzana Vachová

Šéfredaktor: Yvetta Kajanová

Vydala: Slovenská jazzová spoločnosť

Jakubovo nám. 12

Tel./Fax: 36 14 06, 36 14 07

SLOVENSKÝ
ROZHLAS

K 70. VÝROČIU

3. 10. 1996 Dixieland s Petrom Lipom
18.00 - 19.30 verejná nahrávka
4. 10. 1996 Koncert OLUN Radio Bratislava
18.00 - 19.30 koncert pri príležitosti 70. výročia vzniku Slovenského rozhlasu
5. 10. 1996 Koncert v rámci BHS, priamy prenos zo štúdia 1 SRO
19.30 - 21.45
6. 10. 1996 Organový koncert v rámci BHS
16.00 - 17.30 verejná nahrávka zo štúdia 1 SRO
18.40 - 19.50 Šport a hudba - živé vysielanie
7. 10. 1996 Detské hviezdičky v Rádiu 13
16.00 - 17.30 verejná nahrávka
11. 10. 1996 Záverečný koncert BHS priamy prenos zo štúdia 1
20.00 - 21.45
12. 10. 1996 Folkový večer
19.00 - 20.30 verejná nahrávka
15. 10. 1996 Koncert detského speváckeho zboru
18.00 - 19.00 verejná nahrávka
17. 10. 1996 FEM '96 - medzinárodný projekt Experimentálneho štúdia v spolupráci CECM
18. 10. 1996 FEM '96 - dtto
19. 10. 1996 FEM '96 - dtto
22. 10. 1996 Ľudová hudba v rozhlase
18.00 - 20.00 verejná nahrávka
25. 10. 1996 Koncert Marty Beňackovej
19.00 - 21.45 verejná nahrávka koncertu zo štúdia 1 SRO
26. 10. 1996 Koncert Orchestra Pavla Zajačka
19.00 - 20.30 verejná nahrávka
27. 10. 1996 Večer šansonov
18.00 - 19.30 verejná nahrávka

KONCERTY SLOVENSKÉHO ROZHLASU
A SLOVKONCERTU K 70. VÝROČIU
ROZHLASOVÉHO VYSIELANIA

- 1./17. 10. 1996
o 19.00 - **BRATISLAVSKÉ GITAROVÉ KVARTETO:**
Jana MAZÁKOVÁ
Radka KUBROVÁ
Miloš SLOBODNÍK
Miloš TOMAŠOVIČ
- KLAVÍRNE DUO**
Peter PAŽICKÝ
Aleš SOLÁRIK
- 2./19. 10. 1996
o 19.00 h - Dana ŠAŠINOVÁ - klavír
Radoslav ŠAŠINA - kontrabas
- 3./22. 10. 1996
o 19.00 h - Mikuláš DOBOŠ - basbarytón
Daniel BURANOVSKÝ - klavír
Juraj ALEXANDER - violončelo
Helena GAFFOROVÁ - klavír
- 4./26. 10. 1996
o 19.00 h - Nao HIGANO - soprán
Ludovít MACINGER - klavír
- AKADEMICKÉ DYCHOVÉ TRIO**
Ludovít FÁBERA - hobo
Jozef LUPTÁČIK ml. - klarinet
Roman MEŠINA - fagot

Koncerty sa konajú v Slovenskom rozhlase v Bratislave na Mýtnej ulici v Hudobnom štúdiu č. 2.

PRÍRUČKA,

KTORÁ BY VÁM NEMALA
CHÝBAŤ!!

HUDOBNÝ FOND PONÚKA SLOVENSKÝ HUDOBNÝ ADRESÁR 1996 (umelci, súbory, vydavateľstvá, školy, inštitúcie, rock, pop, jazz atď.) cena: 70,- Sk

predaj:

Požičovňa a notový archív,
Medená 29, 811 02 Bratislava,
tel/fax: 07/533 26 45
Predajňa hudobní, Šustekova 23,
851 04 Bratislava tel.: 07/81 91 26

SLOVKONCERT
Koncerty a literárno-hudobné programy

(OKTÓBER)

9. 10. 18.00 Michalovce, MsKS, sála MsKS
Aikiko Yoshida, soprán (Japonsko)
Lubica Kistytová, klavír
Miloš Slobodník, gitara
Bach, Brahms, Tosti, Granados, Schneider-Trnavský, Nakata, Yamada, Puccini
9. 10. 17.00 Bratislava, Mestská knižnica, Klariská 16
Z mojích najmilších
Recitál Evy Kristínovej
9. 10. 19.30 Piešťany, SLK
Moyzesovo kvarteto
Stanislav Mucha, 1. husle
František Török, 2. husle
Alexander Lakatoš, viola
Ján Slávik, violončelo
Haydn, Beethoven, Zeljenka
10. 10. 19.30 Bardejovské kúpele, SLK, LD Astória
11. 10. 18.00 Poprad, MsKS, Koncertná sála ZUŠ
Violončelový recitál
Francoise Groben, violončelo (Luxembursko)
Ivan Gajan, klavír
Couperin, Schubert, Rachmaninov, Schumann
11. 10. 19.00 Trenčín, Dom armády
Kvarteto Andreja Šebana
3. ročník Jazzového festivalu
12. 10. 19.00 Adriana Bartošová so skupinou Scat
3. ročník Jazzového festivalu
12. 10. 15.30 Piešťany, SLK
Orchester Komornej opery
Marian Vach, dirigent
Ivica Neshybová, soprán
Zuzana Vaseková, soprán
Svätopluk Malachovský, barytón
Martin Malachovský, bas
Mozart, Donizetti, Puccini, Verdi, Bizet
12. 10. 16.00 Štós, Kúpele, a. s., Spoločenská miestnosť
Čiž, Prírodné liečebné kúpele
Komorný súbor Musa ludens
Hudba dávnych storočí
(Slovenské hudobné pamiatky 12. - 17. storočia)
14. 10. 17.00 Trebišov, MsKS, sála MsKS
15. 10. 19.30 Bardejovské kúpele, SLK, LD Astória
16. 10. 18.00 Sečovce, KPH, sála ZUŠ
Klavírny recitál
Ida Černecká
Schumann, Cikker, Chopin
15. 10. 19.30 Piešťany, SLK
Komorný zbor Ringkøbing (Dánsko)
Bach, Haydn, Verdi, Bartók, Dvořák, Ring, Schierbeck, Lange-Müller, Gade, Riis-Olsen
15. 10. 19.00 Rimavská Sobota, MsKS, sála MsKS
16. 10. 17.00 Šahy, MsKS, sála MsKS
Dagmar Sebestová-Zsapková, flauta
Jozef Zsapka, gitara
Anna Höblingová, husle
Quido Höbling, husle
Leclair, Telemann, Giuliani, Godár, D. Martinček, P. Martinček, Chopin, Dvořák, Diabelli
15. 10. 19.30 Trenčianske Teplice, SLK, Kúpeľná dvorana
Operné soirée
Orchester Komornej opery Bratislava
Marian Vach, dirigent
Ivica Neshybová, soprán
Zuzana Vaseková, soprán
Simon Šomorjai, tenor
Peter Šubert, barytón
Mozart, Donizetti, Rossini, Puccini, Verdi
17. 10. 9.15 Komárno, MS
Večer spirituálov a černošskej poézie
Spevácky súbor Glose Harmony Friends
18. 10. 18.00 Poprad, MsKS, Kaviareň Hotela Satel
Dalibor Karvay, husle
Daniel Buranovský, klavír
Suchoň, Chopin, Debussy, Wieniawski, Paganini, Sarasate
19. 10. 9.00 Vrbové, Dom kultúry
Božidara Turzonovová, umelecké slovo
Jozef Adamovič, umelecké slovo

Komorný koncert
v Českom centre v Bratislave

- Koncert Komorného súboru GRAN DUETO CONCERTANE uskutočnil sa 10. septembra v Českom centre v Bratislave. Prezentovali sa na ňom Jan Riedlbauch - flauta a Miloslav Klaus - gitara.

Odzneli diela Wolfganga Amadea Mozarta, Štěpána Raka, Václava Riedlbaucha, Bohuslava Martinů, Ferdinanda Carulliho a ďalších skladateľov.

Český súbor predstavuje spojenie dvoch osvedčených nástrojov - flauty a gitary v intepretácii dvoch umelcov. Ich rozsiahly repertoár zahŕňa skladby všetkých hudobných epoch. Dueto koncertovalo v mnohých európskych štátoch, v krajinách Južnej a Strednej Ameriky i v USA. (TASR)

19. 10. 19.00 Bratislava, Slovenský rozhlas, Hudobné štúdio 2
Dana Šašinová, klavír
Radoslav Šašina, kontrabas
Eccles, Haydn, Glier, Liszt, Schubert-Liszt, Rajter, Kupkovič, Bottesini
21. 10. 9.15 Komárno, MS
Stúrovci (poetické pásmo)
Štefan Bučko, umelecké slovo
Martin Kubečka, gitara a spev
22. 10. 19.00 Rimavská Sobota, MsKS, Rímskokatolícky kostol
Close Harmony Friends
Mario Fančovič, dirigent
Happy Day
(Večer černošských spirituálov a gospelov)
22. 10. 19.00 Bratislava, Slovenský rozhlas, Hudobné štúdio 2
Mikuláš Doboš, basbarytón
Daniel Buranovský, klavír
Juraj Alexander, violončelo
Helena Gáfforová, klavír
Giordani, Pergolesi, Dvořák, Schumann, Čajkovskij, Godard, Smetana, Caix d'Hervelois, Schneider-Trnavský, Ravel
22. 10. 19.30 Trenčianske Teplice, SLK, Kúpeľná dvorana
Katarína Turnerová-Vavreková, harfa
Marian Turner, flauta
Händel, Krumpolz, Mozart, Rossini, Watkins, Debussy, Donizetti, Fauré, Ibert
23. 10. 18.00 Nové Mesto nad Váhom, MKS, Výstavná sieň
Ida Kirilová, mezzosoprán
Gurgen Ovsepian, tenor
Ján Salay, klavír
Ulrich Ulmann, sprievodné slovo
Večer operných árií a duetov z tvorby svetoznámych skladateľov
24. 10. 19.00 Bratislava, Slovenský rozhlas, Hudobné štúdio 2
Bratislavské gitarové kvarteto
Jana Mazáková
Radka Kubrová
Miloš Slobodník
Miloš Tomašovič
Klavírne duo
Peter Pažický
Aleš Solárik
Tesař, Boccherini, Brouwer, Falla, Schubert, Brahms, Ravel, Mozart
26. 10. 19.00 Bratislava, Slovenský rozhlas, Hudobné štúdio 2
Nao Higano, soprán (Japonsko)
Ludovít Marcinger, klavír
Akademické dychové trio
Igor Fábera, hobo
Jozef Luptáčík ml., klarinet
Roman Mešina, fagot
Bella, Yamada, Schneider-Trnavský, Mozart, Rajter, Šostakovič
27. 10. 10.30 Bratislava, Mirbachov palác
Peter Biely, husle
Veronika Lacková, klavír
Brahms, Gatto, Čajkovskij
30. 10. 19.30 Piešťany, SLK
Večer operných a muzikálových melódii
Eva Šeniglová, soprán
Mikuláš Doboš, bas
Ivan Ožvát, tenor
Dušan Stankovský, klavír

Rock - pop - jazz - folk
INFOSERVIS

4. septembra vystúpil v Bratislavskom Art Clube na Jakubovom námestí gitarista Andrej Šeban so skupinou Ash band.

Medzinárodná prehliadka bluesových interpretov a skupín, pod názvom Blues na Dunaji, nadväzujúca na známy festival z osemdesiatych rokov, sa mala konať 7. septembra na petržalskom nábreží Dunaja. Pre nepriaznivé počasie bol však koncert zrušený. Uskutoční sa v priebehu decembra v náhradnom termíne v DK Lúky.

V dňoch 17. - 20. septembra prebiehal v areáli výstavy Finex a na Námestí SNP v Banskej Bystrici Medzinárodný dixielandový festival.

V študentskom klube UNIC v Bratislave vystúpili v rámci programu s názvom Yam - hudba meditácie Ullas Felix Beyer (elektrická gitara) a Phillip Melchers (klávesy, perkusie). Hudobníci sú žiakmi indického Guru Sri Chinmoya, ktorý ovplyvnil mnohých hudobníkov. Hudba, ktorú tvoria, spadá do prúdu New Age, je fúziou popu, klasickej hudby a jazzu.

20. septembra sa v Bratislavskom Art Clube uskutočnil krst nového albumu skupiny Zóna A s názvom V Životnej forme.

21. septembra vystúpil v KD Zrkadlový háj v Bratislavskej Petržalke, v rámci série programov Folkforum, popredný český pesničkár a gitarista Karel Plíhal s hráčom na klávesové nástroje Petrom Frendom. Recenziu koncertu uverejníme v niektorom z budúcich čísel.

22. septembra v DK Zrkadlový háj vystúpila vokálna skupina Close harmony friends z Nitry, interpretujúca černošské spirituály, tradičné a gospels v jazzovej úpave. Skupina práve vydala svoj druhý album - CD s názvom Happy day. Bližšie informácie - viď ďalšie čísla HŽ.

PROGRAM
ŠTÁTNEHO KOMORNÉHO
ORCHESTRA ŽILINA
V OKTÓBRI 1996

- pondelok 7. 10. 1996 Musikverein, Viedeň
o 19.30 h Koncert ŠKO ŽILINA
J. Haydn: Symfónia č. 103 Es dur
"S virením tympanov"
J. Haydn: Koncert C dur pre violončelo a orchester
G. von Einem: Slovenská suita pre sláčiky a orchester
Dvořák: Česká suita
Francoise GROBEN, violončelo (Luxembursko)
Dirigent: Tsugio MAEDA, Japonsko
- štvrtok 10. 10. 1996 Dom umenia Fatra, Žilina
o 19.00 h Komorný abonmentný koncert TRÁVNICKOVO KVARTETO
v zložení:
František FIGURA, 1. husle
Ivo NOVÁK, 2. husle
Jan JURÍK, viola
Aptonín GÁL, violončelo
Zuzana PAULECHOVÁ - ŠTASNA, klavír
J. Haydn: Sláčikové kvarteto č. 3 g mol op. 74 "Jazdecké"
Zeljenka: Musica slovacca
Dvořák: Klavírne kvinteto A dur op. 81
- nedľa 13. 10. 1996 Dom umenia Fatra, Žilina
o 10.30 h Nedeľné matiné pre rodičov s deťmi
"V Detskéj izbičke"
ŠTÁTNY KOMORNÝ ORCHESTER ŽILINA
Jana TARINOVÁ, moderovanie
Dirigent: Karol KEVICKÝ
- štvrtok 17. 10. 1996 Dom umenia Fatra, Žilina
o 19.00 h Abonmentný koncert ŠKO Žilina "CYKLUS M"
Mozart: Koncert pre flautu a orchester č. 2 D dur KV 314
Beethoven: Romanca G dur op. 40 pre husle a orchester
Beethoven: Romanca F dur op. 50 pre husle a orchester
Saint-Saens: Symfónia č. 2 op. 55
Katarína KOVÁČOVÁ, flauta (SRN)
Zuzana KÁLLAYOVÁ, husle
Dirigent: Charles OLIVIERI - MUNROE, Kanada
- štvrtok 24. 10. 1996 Dom umenia Fatra, Žilina
o 19.00 h Abonmentný komorný koncert
Jozef PODHORÁNSKY, violončelo
Ivan GAJAN, klavír
Martinů: Variácie na slovenskú ľud. pieseň
Godár: Suita na pamiatku V. Šklovského
Debussy: Sonáta
Poulenc: Sonáta
- sobota 26. 10. 1996 Koncertná sieň Reduty - Spišská Nová Ves
o 19.00 h PODTATRANSKÝ FESTIVAL
Koncert Štátneho komorného orchestra Žilina
Árie z oper W. A. Mozarta
Haydn: Symfónia č. 104 D dur "Londýnska"
Adriana KOHÚTKOVÁ, soprán
Ivan KUSNIER, bas
Dirigent: Róbert STANKOVSKÝ
- utorok 29. 10. 1996 Dom umenia Fatra, Žilina
o 19.00 h Mimoriadny abonmentný koncert ŠKO Žilina k 90. narodeninám Dr. Ľudovíta Rajtera
Rajter: Sláčikové kvarteto
Rajter: Divertimento pre flautu, hobo, klarinet, fagot a lesný roh
Beethoven: Symfónia č. 3 Es dur op. 55 "Eroica"
Dirigent: Dr. Ľudovít RAJTER
Spoluúčinkuje sláčikové kvarteto a Dychové kvinteto ŠKO Žilina

ŠTÁTNA FILHARMÓNIA
KOŠICE

18. 10. BYSTRÍK REŽUCHA
dirigent, SR F. ERKEL: L. Hunyady, predohra
- o 19.00 J. HAYDN: Symfónia č. 64 A dur
A. DVOŘÁK:
KONCERT PRE VIOLONČELO
A ORCH. h mol op. 104
Koncert v spolupráci s CSE-MADOKom
24. 10. STANISLAV MACURA
dirigent, ČR J. CIKKER: Spomienky, suita
- o 19.00 h B. MARTINŮ: Koncert pre violončelo
VLADAN KOČÍ violončelo, ČR
A. DVOŘÁK: SYMFÓNIA č. 9 e mol
"Z NOVÉHO SVETA"
- KONCERT V RÁMCI DNÍ ČESKEJ KULTURY V KOŠICIACH
pod záštitou generálneho konzula ČR Karla Horáka
- pozn: 30. X. 1996 o 18.00 h - Všešportový areál v Košiciach
usporiadateľ: Kultúrne stredisko Laborec, Košice
Koncert Petra Dvorského a Klaudie Dernerovej
Orchester ŠFK diriguje Ondrej Lenárd